

ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ «ΕΘΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ»

ατὰ τὸ 1931 ἡ κατάστασις καὶ ἡ θέσις τοῦ νεοελληνικοῦ θεάτρου δὲν ὑπῆρξε εὐτυχεστέρα τοῦ 1930. Ἡ ἐλπίδα τῶν περισσοτέρων ἠθοποιῶν τοῦ δραματικοῦ θεάτρου ἐστηρίζετο εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ ὅπως εἶχε ἀποφασισθῆ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ Φεβρουαρίου (1931) ἐπρόκειτο νὰ προσκληθοῦν νὰ ὑπογράψουν τὰ συμβόλαια των, ν' ἀρχίσουν καὶ κατὰ τὸν Μάιο παραστάσεις στὸ καλοκαιρινὸ θέατρο «Διονύσια—Κυβέλης» ἐπὶ τῆς πλατείας συντάγματος.

Εἰς τὸ «Ἐλεύθερον Βῆμα» τῆς 21^{ης} Ἰανουαρίου 1931, λίγες ἡμέρες πρὸ τῆς ὑπογραφῆς τῶν συμβολαίων τῶν ἠθοποιῶν, ἐδημοσιεύθησαν μερικὲς παρατηρήσεις ποῦ ἔδωσαν ἀφορμὴ ὥστε νὰ γενικευθῆ διὰ τοῦ τύπου ἡ συζήτησις. Γιὰ τὰ ἱστορικὰ τοῦ Ἐθνικοῦ θεάτρου τὰ «Θεατρικὰ Χρονικὰ» κρίνουν σκόπιμο νὰ περιλάβουν στίς σελίδες των τὰ κυριώτερα σχετικὰ δημοσιεύματα :

«Ἡ ἡμερὶς αὕτη ἀσφαλῶς δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς προκατελήμμενη κατὰ τῆς ἰδέας περὶ δημιουργίας «Ἐθνικοῦ Θεάτρου». Ἡ ἰδέα ὅμως αὕτη, καθὼς τὴν βλέπομεν σήμερον πραγματοποιουμένην, μᾶς εὐρίσκει ὄχι πλέον διαφωνοῦντας, ἀλλὰ καὶ ἐξεγειρομένους καὶ ἀγανακτοῦντας καὶ διαμαρτυρουμένους καὶ καλοῦντας τὸ κράτος εἰς τὴν συναίσθησιν τοῦ καθήκοντος του ἀπέναντι τῶν ἑλκῶν καὶ ἠθικῶν συμφερόντων τῆς δολότητος. Ἰδοὺ πράγματι οἱ καταπληκτικοί, ἀλλ' ἀκριβεῖς ἀριθμοί, οἱ ὁποῖοι φθάνουν μέχρις ἡμῶν συνοδεύοντες τὴν εἰδησιογραφίαν περὶ ὀργανώσεως τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου»: Τὰ ἔξοδα διὰ μόνην τὴν διεύθυνσιν τοῦ θεάτρου ὑπερέβησαν ἤδη τὸ ἑκατομμύριον καὶ προσεγγίζουν ἤδη τὸ ἕν καὶ ἕν τέταρτον ἑκατομμυρίου. Διὰ τὴν ὀργάνωσιν, ἐξ ἄλλου, τοῦ θεάτρου διεμοιράσθη ἤδη ὑπὲρ τὸ ἥμισυ ἑκατομμυρίου δραχμῶν. Ὁ προϋπολογισμός, τέλος, τοῦ θεάτρου διὰ τὸ ἔτος 1931 κλείνει μὲ ἔλλειμμα ὑπερβαίνον τὰ πέντε ἑκατομμύρια δραχμῶν. Ἐλλείμμα, φυσικὰ, τὸ ὅποιον θὰ καλύψῃ ὁ δημόσιος θησαυρός, ἤτοι ἐπὶ τὸ ἀπλοελληνικώτερον ἡ δολότης. Ποῖον δὲ εἶναι τὸ συμπέρασμα τοῦ ὄγ-

κού αὐτοῦ τῶν δαπανῶν; Κατὰ τὸ προσεχὲς θέρος ἀπλοῦστατα εἰς ἓνα ἀπὸ τὰ παρακοιδηθῆ θέατρα τῆς πρωτευούσης — ἀκριβῶς δὲ τὰ «Διονύσια» τῆς πλατείας τοῦ Συντάγματος—ἕνας θίασος ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἐθνικὸν Θέατρον» θὰ παίξῃ μερικὰ σοβαρὰ ἔργα. Καὶ ἐν τῷ μεταξὺ γίνεται σκέψις ὅπως μὲ τὴν αὐτὴν διαδικασίαν, τὰς αὐτὰς ἦ καὶ μεγαλυτέρας δαπάνας καὶ ἐπιβαρύνσεις, ἀσφαιδῶς δὲ καὶ ἀνάλογα ἀποτελέσματα ἰδρῦθῇ καὶ τὸ ἔθνικόν... μελόδραμα. Ἀρχίζομεν, λοιπόν, καὶ διερωτώμεθα: Δὲν εἶναι καιρὸς νὰ σταματήσωμεν εἰς τὸν κατήφορον τῆς τόσοσ πολνεξόδοσ καὶ κομικοτραγικῆς μεγαλομανίας! Γνωρίζομεν ὅτι, ὅπως καὶ ἄλλοτε, θὰ μᾶς ἀντιταχθῇ ὅτι τὰ διατιθέμενα διὰ τὸ «Ἐθνικὸν Θέατρον» καὶ τὸ μελόδραμα δὲν πρόκειται νὰ προέλθουν ἀπὸ θετικὴν ἐπιβάρυνσιν τοῦ προϋπολογισμοῦ. Χωρὶς νὰ εἰμεθα ἐντριβεῖς εἰς τὰ δημοσιονομικὰ σοφίσματα, θεωροῦμεν τὴν ἀποφιν αὐτὴν ὡς καθαρῶς σοφιστικὴν καὶ φρονοῦμεν ὅτι δὲν ὑπάρχει δημοσία δαπάνη, ἢ ὅποια νὰ μὴ ἀποτελῇ ἐπιβάρυνσιν διὰ τὸν λαόν. Καὶ ἐν τῷ αὐτῇ περιπτώσει τὸ προῖόν αὐτῆς εἶτε πρέπει νὰ διατιθεταὶ πρὸς οὐσιώδη ἐξυπηρέτησιν τῶν λαϊκῶν ἀναγκῶν, εἶτε πρέπει νὰ χαρίζεται εἰς τὸν λαόν. Ἐνῶ ἀντιθέτως τί βλέπομεν σήμερον μὲ τὴν περίπτωσιν τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρον»; Ἐνῶ εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι διερχόμεθα περιόδον οἰκονομικῆς δυσπραγίας καὶ στενοχωρίας, καὶ τὸ κράτος μόλις καὶ ἀνεπαρκῶς βοηθεῖ τὸ «Πατριωτικὸν Ἰδρυμα» διὰ τὴν συντήρησιν τῶν παιδικῶν ἐσχῶν ἀπὸ τὰς ὁποίας θὰ προκινήσῃ μία ὑγειετέρα καὶ ρωμαλεωτέρα Ἑλλάς, καὶ ἡ κυβέτησιν δὲν διατάζει ἢ ἀντιμετωπίσῃ καὶ ἐνδεχομένην ἀκόμη διδασκαλικὴν ἀπεργίαν καὶ συνεπῶς παρῶνσιν τῆς παιδείας διὰ νὰ μὴ προσθήσῃ νέας ἐπιβαρύνσεις εἰς τὸν προϋπολογισμὸν καὶ ὅλα τὰ ἐπιουργεῖα πιέζονται νὰ προβοῦν εἰς κάθε δυνατὴν οἰκονομίαν—τὸ ἴδιον αὐτὸ κράτος ἔρχεται νὰ ἐξαεμίση ἡμίσειαν τὸ ὀλιγώτερον δεκάδα ἑκατομμυρίων ἐτησίως διὰ νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς ἑαυτὸ τὴν μεγαλομανθῆ καναρησιολογίαν ὅτι ἔχει ὀπωσθήποτε «Ἐθνικὸν Θέατρον» καὶ μελόδραμα. Ὅσον καὶ ἂν θεωρηθῶμεν ἀφέλεις ἢ ἀναίσθητοι ἀπέναντι τοῦ ἀνωτέρου ἀγαθοῦ τῆς τέχνης, ἐπιμένομεν ἀπολύτως εἰς τὴν ἀντίληψιν ὅτι ἡ σπάταλος διάθεσις, τὴν ὁποίαν διακρίνομεν εἰς τὴν ὅλην πρωτοβουλίαν περὶ «Ἐθνικοῦ Θεάτρον», ἀποτελεῖ ἰδιαίτατα ὑπὸ τὰς σημερινὰς τοπικὰς καὶ παγκοσμίους συνθήκας οἰκονομικὸν καὶ ἠθικὸν ἀτόπημα πρῶτον μεγέθους. Ἀλλὰ ἤθελε τὸ κράτος νὰ ἐνισχύσῃ τὴν παροχὴν καλλιτέρων καὶ ὑγιεινοτέρων θεαμάτων εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαόν; Καὶ ἤθελεν ἐπίσης νὰ τονώσῃ τὴν ἀνύπαρχτον περὶτον ἐγγωσρίαν θεατρικὴν παραγωγὴν καὶ κληρονομίαν; Δὲν εἶχε παρὰ νὰ ἐπιζωρηγήσῃ μὲ τὸ τέταρτον μόλις τῆς σημερινῆς δαπάνης δύο ἢ καὶ τρεῖς ἀπὸ τοὺς πρωτεύοντας θιάσους, θέτον εἰς αὐτοὺς τοὺς ἐνδεικνυμένους ὄρους καὶ ὑποχρεώσεις. Καὶ τὸ ἐπόλοιπον; Εἶτε νὰ τὸ ἀφήσῃ νὰ οὐσοωρενηθῇ διὰ τὴν μελλοντικὴν δημοσιονομίαν πραγματικῶς «Ἐθνικοῦ Θεάτρον», εἶτε — ὅπερ καὶ προτιμότερον—νὰ τὸ διαθέσῃ ἐπὶ ἄλλων ἀμειωτέρων καὶ κραναγαζοσῶσων λαϊκῶν ἀναγκῶν. Ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην περίστασιν τὸ κράτος σήμερον ἐν τῇ ἐμπνεύσει καὶ τῇ ἐπιδιώξει τῶν πρωτοβουλιῶν του δὲν ἔπρεπε καὶ δὲν πρέπει νὰ λησμονήσῃ τὸ *primatum vivente* . . .

«Ἐλεύθερον Βῆμα» 21 Ἰανουαρίου 1931

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Ὁ ὑπουργὸς τῆς παιδείας κ. Γ. Παπανδρέου εἰς ἀπάντησιν τῶν ἀνωτέρω παρατηρήσεων τοῦ «Ἐλευθέρου Βήματος» ἀνεκοίνωσεν τὰ ἑξῆς :

«Περὶ μὲν τῆς ἀξίας τοῦ θεομοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου, καθὼς καὶ τῆς διοικήσεως αὐτοῦ, ἕκαστος δικαιοῦται νὰ ἔχῃ τὴν γνώμην του. Ἐπειδὴ ὁμως εἰς τὴν ἐπίκρισιν ἀναφέρονται καὶ ἀριθμοὶ διὰ τῶν ὁποίων ἐπιδιώκεται νὰ συνασθῆ ὅτι γίνεται σπατάλη, οἱ δὲ ἀναφερόμενοι ἀριθμοὶ δὲν εἶνε ἀκριβεῖς, θεωρῶ ἐπιβεβλημένην τὴν ἐπανόρθωσιν πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἀληθείας.

Ἀνεγρόσθη διὰ τὰ ἔξοδα διὰ μόνην τὴν διεύθυνσιν τοῦ θεάτρου ἐπερέβησεν ἤδη τὸ 1.000.000 καὶ προσεγγίζουν τὸ ἐν τέταρτον τοῦ ἑξακομμυρίου. Τὸ ἀκριβὲς εἶνε διὰ ἀνέροχται εἰς 648.000.

Ἀνεγρόσθη διὰ ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ θεάτρου διὰ τὸ ἔτος 1930—1931 κλείει μὲ ἔλλειμα ἐπερβαίνον τὰ 5.000.000 δραχ. Τὸ ἀκριβὲς εἶνε διὰ κλείει μὲ περίσσειμα 100.000 δρ.

Καὶ διὰ νὰ συνοψίσωμεν: Τὸ Κράτος ἐπιχορηγεῖ τὸ Ἐθν. Θέατρον μὲ τὴν φορολογίαν 3ο)ο ἐπὶ τῶν στοιχημάτων τοῦ Ἱπποδρόμου.

Τὸ ποσὸν τοῦτο ἀνέροχεται ἐτησίως εἰς 3.000.000. Ἐκ τούτων 600.000 περίπου διατίθενται διὰ τὴν λειτουργίαν τῆς Δραματικῆς Σχολῆς ὑπολείπεται συνεπὶς ποσὸν 2.500.000 περίπου κατ' ἔτος, τὸ ὅποιον ἀποτελεῖ τὴν πραγματικὴν ἐπιχορίαν τοῦ Κράτους πρὸς τὸ Ἐθν. Θέατρον καὶ ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἡ διοίκησις τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου εἶνε ἐποχρωσμένη νὰ ρυθμίσῃ τὰς δαπάνας του. Δὲν γνωρίζομεν κανὲν Ἐθνικὸν Θέατρον τοῦ κόσμου τὸ ὁποῖον νὰ ἐπιχορηγῆται ὀλιγώτερον.

Οἱ πόροι τοῦ 2ο)ο ἐπὶ τῶν δημοσίων θεαμάτων προορίζονται ἀποκλειστικῶς ὡς τοκοχρεωλύσιον διὰ τὴν σὺνασιν δανείου πρὸς ἐπισκενὴν τοῦ χειμερινοῦ καὶ τὴν ἀνέροχσιν τοῦ θερονοῦ Ἐθν. Θεάτρου. Τέλος, καθόσον ἀφορᾷ τὴν ἄμεσον ἐναρξιν τῆς λειτουργίας του ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς θέρονος, ἡ ὁποία ἐπίσης ἐπιχορίεται, ἡ διοίκησις τοῦ Ἐθν. Θεάτρου εὐρέθῃ ἐνόπιον τοῦ διλήμματος ἢ νὰ ἀναμείνῃ τὴν ἐπισκενὴν καὶ τὴν ἀνέροχσιν τῶν ἰδίων κυρίων, ὁποῖε ἢ ἐναρξίς θὰ ἀνεβάλλετο περίπου ἐπὶ διετίαν, ἢ νὰ ἐπιταχίῃ τὴν ἐναρξιν, διὰ προσωρινῆς ἐνοικιάσεως ἐνὸς ἐκ τῶν παροχόντων θεατρῶν. Κατόπιν μακροῦς συντήσεως, ἢ παμνηγρία σχεδὸν τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου ἐπιοτίμωσε τὸ δεύτερον. Καὶ ἐπὶ τῆς ἀποφάσεως ταύτης βεβαίως ἕκαστος δικαιοῦται νὰ ἔχῃ τὴν γνώμην του».

«Πρωτ.» 22 Ἰανουαρίου 1931.

**

Συγχρόνως ἡ ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου ἀνεκοίνωσε :

«Εἰς τὴν προσπάθειαν ὅπως παρασταθῆ ἡ διοίκησις τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου ὡς σπάταλος καὶ ὁ θεομὸς ὡς περιττός, ἡ ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου εἶναι ἐποχρωσμένη νὰ δηλώσῃ τὰ ἑξῆς :

1) Οί ἀριθμοὶ τοῦς ὁποίους ἔδωκεν εἰς τὰς ἀνακοινώσεις του πρὸς τὸν Τύπον ὁ κ. ὑπουργὸς τῆς Παιδείας εἶναι ἀπολύτως ἀκριβεῖς, καθ' ὅσον ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ ἐπισήμου προϋπολογισμοῦ τοῦ ἐγκριθέντος ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ ἐραρμοζομένον ἦδη.

2) Ὅλος ἀνακριβὸς παρατάθη, ὅτι τὸ ἔλλειμμα θὰ κωμῶνται μετὰ 4—5 ἐκατομμυρίων. Οἱ ὑποστηρίζοντες τοῦτο θέλουν φαίνεται νὰ ἀγροῦν ὅτι ἐπεδιώχθη ἰσοσκελισμὸς τοῦ προϋπολογισμοῦ χωρὶς νὰ ὑπολογισθοῦν αἱ εἰσπράξεις ὑπεροδοῦντα παραστάσεων, αἵτινες θὰ δοθοῦν ἀπὸ 15ης Ὀκτωβρίου μέχρι 31 Δεκεμβρίου, εἴτε ἐν Ἀθήναις, εἴτε εἰς τοὺς ἄλλοις τὰς ἐπαρχίας ἢ τὰς παροικίας τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἐπίσης εἰς τοὺς θέλοντας νὰ παραστήσουν, ὅτι τὸ ἔλλειμμα θὰ εἶναι μόνιμον, ὑπερθνμίζομεν, ὅτι κατὰ τὸ 1931 τὸ Ἔθνικὸν Θεᾶτρον θὰ λειτουργήσῃ ἀπὸ 15 Μαΐου, ἤτοι 5 περίπου μῆνας ὀλιγοτέρον παρ' ὅτι θὰ λειτουργήσῃ κατὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη.

Ἐκτὸς ὅμως αὐτῶν, τὰ ὁποῖα κάθε καλὸς συζητητὴς δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ, ἡ ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου δηλώνει, ὅτι θὰ κινήθῃ ἐντὸς τῶν οικονομικῶν ὁρίων τὰ ὁποῖα ἐπιτρέπει ἡ ἐπικουρία τοῦ Κράτους, παρ' ὅλον τὸ περιορισμένον αὐτῆς καὶ θὰ φρονίσῃ ὅπως ἐπιτευχθῇ ὁ ἕψηλός προορισμὸς τοῦ θεάτρου. Ἔστω καὶ ἐντὸς τῶν περιορισμένων τούτων οικονομικῶν ὁρίων.

Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ, πιστεύουσα εἰς τὴν σκοπιμότητα καὶ χρησιμότητα τοῦ θεσμοῦ, ἔχει ἀπόλυτον συνείδησιν τῶν ἠθικῶν ἐθνικῶν, τὰς ὁποίας ἀνέλαβε καὶ ἀπέναντι τοῦ Κοινοῦ καὶ ἀπέναντι τοῦ Κράτους, τὸ ὅποιον τῆς ἐνεπιστεῦθη τὴν διοίκησιν τοῦ ἰδρύματος καὶ εἶναι βεβαία, ὅτι θὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς προσδοκίας καὶ τοῦ Κοινοῦ καὶ τοῦ Κράτους καὶ διὰ τῆς συνθέσεως τοῦ θιάσου καὶ διὰ τῆς ἐκλογῆς τῶν ἔργων καὶ διὰ τῆς ἐμφανίσεως τῶν. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τῆς ταχύτερας ἐνάρξεως τῶν παραστάσεων, καὶ τῆς μὴ ἀναβολῆς αὐτῶν μέχρι τῆς ἀποπερατώσεως τῶν ἐπισκευῶν τοῦ χειμερινοῦ θεάτρου καὶ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ θερινοῦ, ἡ ἐπιτροπὴ ἀπεφάσισε τὴν ἄμεσον ἐναρξιν κατὰ τὸν προσεχῆ Μάιον, πρῶτον διότι ἐπὶ ἐν καὶ πλέον ἔτος αἱ Ἀθῆναι εἶναι ἄνευ δραματικοῦ θιάσου καὶ ἡ ἐναρξίς καλῶς ὀργανωμένων παραστάσεων καὶ ἡ διδασκαλία ἔργων καλῶν ἀποτελεῖ πλεόν καλλιτεχνικὴν ἀνάγκην καὶ δεύτερον ἡ ἐπὶ διετίαν ἀναβολὴ τῆς συγκροτήσεως τοῦ θιάσου, θὰ ἐπληρτε τὰ ἐκλεκτότερα στοιχεῖα τοῦ δραματικοῦ μας θεάτρου, τὰ ὁποῖα ἡ ἐπὶ πολλὸν χρόνον θὰ ἔμεναν ἄνευ ἐργασίας, ἡ θὰ ἐταλαιπωροῦντο εἰς ἀνοργανώτους ἐπιχειρήσεις. Συνεπῶς ἡ συγκροτήσις τοῦ θιάσου ἦτο δ' ἐκεῖνα ἐκ τῶν ἐκλεκτῶν στελεχῶν τοῦ Δραματικοῦ Θεάτρου, τὰ ὁποῖα ὁ ἀριθμὸς τοῦ θιάσου ἐπέτρεψε νὰ περιληφθοῦν εἰς τὸ προσωπικὸν τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου, ἔργον κοινωνικῆς προνοίας.

Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ πιστεύουσα εἰς τὸν θεσμὸν καὶ ἔχουσα ἀκριβῆ συνείδησιν τῶν πράξεόν της εἶναι πεπεισμένη ὅτι τὸ κοινὸν θὰ ἐκτιμῆσῃ ἐν καιρῷ τὴν προσπάθειάν της.

Ι. ΓΡΥΠΑΡΗΣ, Π. ΝΙΡΒΑΝΑΣ, Θ. ΣΥΝΑΔΙΝΟΣ, Φ. ΠΟΛΙΤΗΣ, Γ. ΠΕΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥ

«Ἐστία» 22 Ἰανουαρίου 1931.

Η ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ

Λύο πρωϊνάι ἐφημερίδες (*) ἀνέλαβον ἔντονον ἐκστραστείαν ἐναντίον τοῦ ὄργανισμοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου καὶ τοῦ ἰδρύσαντος αὐτὸ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας κ. Παπανδρέου. Ἡ πρώτη ἐκ τῶν ἐφημερίδων αὐτῶν ἐμφανιζομένη ὡς κυβερνητικὴ, χαρακτηρίζει ὡς «εὐάερον καὶ πομπώδη μεγαλομανίαν» τὸ γεγονός, ὅτι ὁ κ. Παπανδρέου συνησθιάνθη πόσῃ πραγματικῇ καὶ ἀπόλυτῃ ἀνάγκῃ ἐνὸς καθαροῦ καὶ τιμίου θεάτρου ἔχει ὁ τόπος αὐτός, ὁ παραδιδόμενος σήμερον εἰς τὰς ἀκαθαρσίας, τὰς οὐσιαστικὰς καὶ τὰς ἠθικὰς τῶν λεγομένων ἐλαφρῶν θεάτρων. Σημειωτέον ὅτι πρόκειται περὶ ἐφημερίδος, ἣ ὅποια πέρουσιν ἔκοπτε τὰ ἱμάτιά της, ὑπὲρ τῆς ἰδρύσεως ἐνὸς Ἐθνικοῦ Μελωδράματος, τὸ ὁποῖον ἡμεῖς ἐκρίνομεν ὡς πράγματι περιττὴν δαπάνην, ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχει πραγματικὴ μουσικὴ παραγωγή εἰς τὸν τόπον μας.

Ἡ δευτέρα ἐφημερίς, ἐκ συστήματος ἀντιβενιζελικῆ, αὐτὴ συμφωνεῖ μὲν μετὰ τὴν ἀνάγκην τῆς ἰδρύσεως τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου, ἀλλ' εὐρίσκει συμφῶνως μετὰ τὴν ἀμετάβλητον πάντοτε εἰς ὅλα τὰ ζητήματα πολιτικῆν ἀντίληψίν της, ὅτι ὅπως ἔγινε τὸ Ἐθνικὸν Θέατρον, δὲν ἀποβλέπει, παρὰ μόνον εἰς ἐξυτηρέτησιν κομματικῶν φίλων, μισθοδοτούμενων ὡς διεθυντῶν καὶ ἠθοποιῶν τοῦ θεάτρου.

Δὲν δυνάμεθα βεβαίως νὰ ἀπαντήσωμεν εἰς ὅλας τὰς λεπτομερείας τῆς ἐπιθέσεως. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὁμως δικαιοῦμεθα νὰ τονίσωμεν, εἶναι πρῶτον: ὅτι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δύναται νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς πομπώδης μεγαλομανία ἡ ἰδρύσις ἐνὸς Ἐθνικοῦ Θεάτρου, ἐξυτηρητοῦντος πραγματικῇ καὶ βαθεῖαν ἀνάγκην τοῦ τόπου — ἀνάγκην ψυχικῇν καὶ πνευματικῇν — τόπου, ὁ ὁποῖος δὲν πρέπει νὰ πηγῆ ἀπὸ τὸν ξηρὸν ὕλισμόν. Δεύτερον δέ, ὅτι ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας καὶ ἡ Κυβέρνησις Βενιζέλου, ἰδρύσαντες τὸ Θέατρον ἐφρόντισαν, ὥστε οἱ ἀπαραίτητοι διὰ τὴν λειτουργίαν του πόροι νὰ μὴ βαρύνουν τὸν λαόν, ἀλλὰ τοὺς παίζοντας εἰς τὰς ἵπποδρομίας, ἐνῶ ἀφ' ἑτέρου κατέβαλον κάθε προσπάθειαν, ὅπως ἡ ὀργάνωσις του ἀποβῆ ὅσον τὸ δυνατόν καλλιτέρα καὶ πληρστετέρα.

Εἶνε δὲ ἀληθῶς ἀποκαρδιωτικὸν τὸ θέαμα ἐφημερίδων, αἱ ὁποῖαι μαζὶ μετὰ ὄλους τοὺς Ἑλληνας εἶχον ποθήσει τὸ Ἐθνικὸν Θέατρον, νὰ θέλουν νὰ τὸ πνίξουν σήμερον εἰς τὴν γένεσίν του, ἀντὶ νὰ προσπαθήσουν νὰ ὑποδείξουν τὰ τρωτά, τὰ ὁποῖα πράγματι ἤμπορεῖ νὰ ἔχῃ καὶ νὰ ὑποδείξουν τὰς οικονομίας, αἱ ὁποῖαι ἀληθῶς ἤμποροῦν νὰ ἐπιτευθοῦν.

«Ἔστία» 22 Ἰανουαρίου 1931

(*) Πρόκειται περὶ τῶν ἐφημερίδων «Ἐλευθέρου Βήματος» καὶ «Καθημερινῆ». Τοῦ «Ἐλευθέρου Βήματος» ἀναδημοσιεύονται αἱ παρατηρήσεις καὶ ὑποδείξεις. Τῆς «Καθημερινῆς» (22-23 Ἰανουαρίου 1931) παρελήφθησαν διότι γενικῶς ἐχαρακτήρισθησαν ὡς λίβελλοι.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ

Τὸ «Ελεύθερον Βῆμα» εἰς τὸ φύλλον τῆς 22^{ας} Ἰανουαρίου ἐξηκολούθησε τὰς παρατηρήσεις του μετὰ τὰ κατωτέρω δημοσιεύματα :

«Ὁ κ. ἐπουργὸς τῆς Παιδείας ἀπαντῶν εἰς ὅσα ἐγράψαμεν χθὲς διὰ τὰς σπατάλας τῆς πραγματοποιήσεως (!) τῆς μεγαλομανοῦς ἰδέας περὶ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου», ἔσχε τὴν ἴλιαν τολμηράν, ἀλλὰ καὶ ἐξαιρετικῶς κακὴν ἔμπνευσιν γ' ἀμυριαβήτησιν τὴν ἀκριβείαν τῶν ἀριθμῶν, τοὺς ὁποίους παρετάξαμεν. Καὶ ἐνῶ μᾶς ἀνεγνώρισεν τὸ δικαίωμα γνώμης καὶ κρίσεως ἐπὶ τῶν πρωτοβουλιῶν του ἐκακομεταχειρίσθη ἐκ παραλλήλου τοὺς ἀριθμοὺς μᾶς μέχρι τοῦ σημείου γ' ἀποδείξῃ δῆθεν, ὅτι τὸ θέατρον θὰ ἔχει καὶ περισσένυμα. Λυπούμεθα ἰδιαζόντως ὅτι εἰς τὸ ὅλον ἀτόπημα τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου» προστίθεται τὴν ἰδίαν καὶ τὸ ἀτόπημα τῆς κακομεταχειρήσεως τῶν ἀριθμῶν. Ἡ ἔφημερίς αὕτη ἀνεξαρτήτως τῶν οἰωνοδήποτε γνωμῶν τῆς ἔχει τὴν παράδοσιν τῆς θρησκευτικῆς ἀντόχημα εὐλαβείας πρὸς τοὺς ἀριθμοὺς. Λεδομένου δὲ ὅτι ἡ ἀριθμητικὴ δὲν εἶναι ζήτημα γνώμης, παραθέτομεν εἰς ἄλλην σελίδα λεπτομερικῶν πίνακα τῶν δαπανῶν τῆς διαχειρίσεως τῆς ἰδέας τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου» καὶ ἀρίθμωμεν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ κ. ἐπουργοῦ—παραλλήλως δὲ καὶ τῆς δημοσίας γνώμης—τὰ προβῆ εἰς τὰς στοιχεῖώδεις πράξεις τῆς προπαιδείας, ἀπὸ τὰς ὁποίας μοιραίως θ' ἀντιληφθῆ ὅτι, ὅστις ἰσχυρίσθη ὅτι τὰ γραφόμενα μᾶς περὶ σπατάλης ἐστηρίχθησαν εἰς ἀριθμοὺς μὴ ἀκριβεῖς ἢ ἀπατάται ἢ ἀπατᾷ. Μεθ' ὃ καὶ ἐμμένομεν σταθερῶς εἰς τὴν γνώμην ὅτι ἐνῶ ὅσον τὸ κράτος ἐπεβάρυνε τὴν ὀλίγητα μὲ τὸ δγκώδε, βάρος, τὸ ὅποιον ἀνέφεραν οἱ χθεσινοὶ καὶ σημερινοὶ ἀριθμοὶ μᾶς, τὸ προῖον αὐτοῦ δὲν ἔπρεπε νὰ ἐξανεμισθῆ διὰ νὰ ἐξυπηρετηθοῦν πομπώδεις καὶ εὐάεροι μεγαλομανία.»

Ἴδου τώρα πῶς ἔχει ἀκριβῶς ὁ καταρτισθεὶς προϋπολογισμὸς τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου» διὰ τὸ ἀρξάμενον ἔτος 1931 κατὰ πιστὸν ἀντίγραφον, τὸ ὅποιον κρατοῦμεν εἰς τὴν διάθεσιν παντὸς ἀμφιβάλλοντος :

ΕΣΟΔΑ	Δραχμαὶ
Διοικήσεις	837.000
Σκηπὴ	1.171.400
Θέατρον	236.000
Ἐκτυπώσεις εἰσιτηρίων	12.000
Ἐργαστήρια σκηνογραφικὰ	255.000
Θίασος	2.595.000
Δραματικὴ σχολή	572.000
Ἐξοδα ἐφ' ἅπασι	385.000
Ἐκτακτὰ ἔξοδα (χρήσεως 12 Ἰουνίου—31 Δεκεμβρίου 1930)	509.765
Λειτουργία δραματικῆς σχολῆς (1 Σεπτεμβρίου—31 Δεκεμβρίου 1931)	143.041
Σύνολον	6.716.206
ΕΣΟΔΑ	Δραχμαὶ
Τακτικά	4.682.000
Ἐκτακτὰ (περίσσευμα χρήσεως 12 Ἰουνίου—31 Δεκεμβρίου 1930)	2.141.967
Σύνολον	6.823.967

Ἐάν ἀναλύσωμεν ἤδη πρῶτον τὰ ἔξοδα:

Ἐγγράφωμεν γθὲς ὅτι ἡ διοίκησις τοῦ θεάτρου στοιχίζει ὑπὲρ τὸ ἑκατομύριον δραγμῶν καὶ εἶχομεν ἀπολύτως δίκαιον. Ἐάν δὲ εἰς τὸν προϋπολογισμόν φαίνεται ὅτι ἡ διοίκησις στοιχίζει μόνον δραγμᾶς 837.600, τοῦτο συμβαίνει διότι μέρος τῶν δαπανῶν, αἰτίνες μέχρι σήμερον ἐβάρυναν αὐτὴν μετεφρέθησαν εἰς τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Σκηνὴ» κονδύλιον.

Διὸτι ἐνθ' τὸ θέατρον πρόκειται νὰ λειτουργήσῃ ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς Μαΐου, ἀπὸ τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου διωρίσθησαν ὁ σκηνοθέτης πρὸς δραγμᾶς 12.000 μηνιαίως — ἤδη διωρίσθη καὶ βοηθὸς του πρὸς δραγμᾶς 6.000 μηνιαίως — ὁ σκηνογράφος πρὸς δραγμᾶς 6.000 μηνιαίως καὶ ὁ ἀποθηκάριος πρὸς δραγμᾶς 5.000 μηνιαίως.

Ἐάν ἴδωμεν τῶρα πόσον κατὰ τὸν προϋπολογισμόν τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου» θὰ στοιχίσουν αἱ ἑκατὸν ἐβδομήκοντα παραστάσεις (170) αἰτίνες θὰ δοθοῦν εἰς τὸ θέατρον «Διονύσια» ἀπὸ 15ης Μαΐου μέχρι 15ης Ὀκτωβρίου.

Ἀπὸ τὸ συνολικὸν ποσὸν τῶν ἔξόδων τὸ ὅποιον ὑπελογίσθη εἰς δραγμ. 6.716.206 δέον ν' ἀφαιρεθοῦν τὰ ἐξῆς κονδύλια:

Δραγμαὶ

Δραματικὴ σχολή	572.000
Ἐκτακτὰ θεάτρου παρελθούσης χρήσεως	509.765
Ἐκτακτὰ δραματικῆς σχολῆς παρελθούσης χρήσεως	143.041
Σύνολον	1.224.806

Ἐάν ἀφαιρέσωμεν τὸ ποσὸν τῶν δραγμῶν 1.224.806 ἀπὸ τὰ προϋπολογισθέντα ἔξοδα, ἦτοι δραγμᾶς 6.718.806, ἔχομεν ὑπόλοιπον ἐκ δραγμῶν 5.494.000.

Εἰς τὴν στήλην τῶν ἐσόδων ἀναγράφεται ποσὸν δραγμῶν 1.360.000 ἐξ εἰσπραξέων τοῦ θεάτρου κατὰ τὰς 170 παραστάσεις, αἰτίνες θὰ δοθοῦν εἰς τὸ θέατρον «Διονύσια», τῆς εἰσπραξέως ἐκάστης παραστάσεως ὑπολογιστένης εἰς δραγμᾶς 8.000.

Ἐάν λοιπὸν ἀφαιρέσωμεν ἀπὸ τὰ καθαρὰ ἔξοδα, ἦτοι τὰς δραγμᾶς 5.494.000, τὸ προϋπολογισθὲν ἔσοδον, ἦτοι δραγμᾶς 1.360.000, ἔχομεν ὑπόλοιπον δραγμῶν 4.134.000, δηλαδὴ τὴν ζημίαν τὴν ὅποιαν κατὰ τὸν προϋπολογισμόν τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου» θ' ἀφήσουν αἱ 170 παραστάσεις, αἰτίνες θὰ δοθοῦν εἰς τὸ θέατρον «Διονύσια».

Ἄλλὰ ἡ ζημία ἀσφαλῶς θὰ ὑπερβῇ τὰς δραγμᾶς 5.000.000, διότι αἱ εἰς τὸν προϋπολογισμόν ἀναγράφονται δραγμαὶ 50.000 δὲν ἔλαρξάνουσιν διὰ τὰς προσθήκας καὶ ἐπιδιορθώσεις τοῦ θεάτρου «Διονύσια», ὅπως ἐπίσης δὲν θὰ ἐπαρκέσουν αἱ δραγμαὶ 30.000 διὰ τὴν ἐπιδιόρθωσιν τῶν παλαιῶν ὑλικῶν σκηνοθεσίας. Δὲν ἀνεγράφη εἰς τὸν προϋπολογισμόν οὐδὲν κονδύλιον δι' ἀπρόβλεπτα ἔξοδα καὶ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ πραγματοποιηθῇ τὸ προϋπολογισθὲν ποσὸν τῶν δραγμῶν 1.360.000 ἐκ τῶν 170 παραστάσεων, ὅταν ὁ μέσος ὄρος τῆς τιμῆς τοῦ εἰσιτηρίου θὰ εἶνε δραγμαὶ εἰκοσιπέντε, καὶ ὅταν εἶνε γνωστὸν ὅτι τὸ θέατρον «Διονύσια», θεωρούμενον ὡς πολὺν ζεστόν, πολὺ ὀλίγον σιγνάζεται κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας.

Ὅμοσθῆποτε κατὰ μὲν τὸν ἐγκριθέντα προϋπολογισμόν τοῦ «Ἐθνικοῦ

Θεάτρου» αί 170 παραστάσεις ποῦ θά δοθοῦν εἰς τὸ θέατρον «Διονύσια» θ' ἀφήσουν ἔλλειμμα ἐκ δραχμῶν 4.134.000, καθ' ἡμᾶς δὲ ἐκ δραχμῶν 5.000.000 τοῦλάχιστον».

«Ἐλεύθερον Βῆμα» 22 Ἰανουαρίου 1931 .

Η ΓΝΩΜΗ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ

Εἰς σχετικὴν ἐρώτησιν συντάκτου τῆς «Πρωίας» περὶ τῶν κατ' αὐτὰς γραφομένων διὰ τὰ οἰκονομικά τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου», ὁ οἰκονομικὸς σύμβουλος αὐτοῦ κ. Γ. Ι. Πεσματζόγλου ἀνεκοίωσε τὰ ἑξῆς :

«Τὰ καθήκοντα τοῦ οἰκονομικοῦ συμβούλου μοὶ ἀνετέθησαν τὴν παραμονὴν τῆς ὑποβολῆς τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ τρέχοντος ἔτους πρὸς τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον, κατὰ συνέπειαν ἢ συντάξις τοῦ δὲν ὑπέβηεν ἔργον μου. Δύναμις ὁμως νὰ βεβαιώσω ὅτι, ὡς καὶ ὁ κ. ὑπουργὸς τῆς Παιδείας ἐδήλωσε χθὲς, ἡ παρούσα χρῆσις ἀρτίνει πλεόνασμα περὶ τὰς ἑκατὸν χιλιάδας δραχμῶν. Θὰ ἄρτινε δὲ ἀσυγκρίτως μεγαλύτερον περίσσευμα ἐὰν μὴ ἀπαυτομηνῆς τῆς ἀναγκαίας προετοιμασίας καθίστατο δυνατὸν νὰ λειτουργήσῃ τὸ θέατρον καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους, καὶ τοῦτο διότι ἡ παρούσα χρῆσις ἐπροκίσθη μὲ τὸ ἔξ ἑνὸς καὶ ἡμίσεως ἑκατομμυρίου ὑπόλοιπον τὸ ὅποιον κατέλιπεν ἡ χρῆσις τοῦ 1930.

Μόλις κατέστη δυνατόν νὰ λάβω ἀμεσώτερον ἀντίληψιν τῶν πόρων καὶ ἀναγκῶν τοῦ θεάτρου, κατέγινε εἰς τὴν κατάστροφον προοπτικὴν σημειώματος, τὸ ὅποιον ἐγένετο πρὸ ἡμερῶν ἤδη δεκτὸν ἀπὸ τοὺς ἐν τῇ ἐκτελεστικῇ ἐπιτροπῇ συναδέλφους μου καὶ θὰ χρησιμεύσῃ ὡς βᾶσις τῶν μελλόντων ὀριστικῶν προϋπολογισμῶν τοῦ θεάτρου. Συμφώνως μὲ τοῦτο οἱ πόροι τοῦ θεάτρου καὶ αἱ δαπάναι του ἰσοσκελίζονται. Μόλις δὲ ὑποβληθῇ εἰς τὸ πρῶτον Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Θεάτρου θὰ δοθῇ ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ πρὸς δημοσίευσιν ἵνα καταστῇ εὐχεροστέρα καὶ ἀκριβεστέρα οἰαδήποτε τυχὸν ἐπίκρισις, ἣν οἱ συνάδελφοί μου καὶ ἐγὼ θεωροῦμεν συντελεστικὴν τῆς εὐδοώσεως τοῦ ἀνατεθέντος ἡμῖν ἔργου.

«Πρωτ» 23 Ἰανουαρίου 1931

ΑΝΤΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΤΟΥ «ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΒΗΜΑΤΟΣ»

Τὸ «Ἐλεύθερον Βῆμα» εἰς τὸ φύλλον τῆς 23ης Ἰανουαρίου 1931 συνεχίζει :

«Εἰς τὰ ἀκλόνητα ἀριθμητικὰ στοιχεῖα, τὰ ὅποια ἀντιτάξαμεν εἰς τὰς τοιμηρὰς παρατηρήσεις τοῦ κ. ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας ἐπὶ τῶν γραφομένων μας διὰ τὸ «Ἐθνικὸν Θέατρον», μᾶς ἀπήντησαν χθὲς ἡ ἐπιτεταμένη τὴν πραγματοποίησιν τῆς μεγαλοπράγματος ἰδέας ἐκτελεστικῇ ἐπιτροπῇ καὶ τινες ἐφημερίδες. Καὶ περὶ μὲν τοῦ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ καὶ ἦντιον κακῶς σκηνοθετημένου ἀνακουωθέντος τῆς ἐπιτροπῆς, τὸ ὅποιον δημοσιεύομεν εἰς ἄλλην στήλην, περὶ αὐτῆς σχεδὸν ἢ ἀσχοληθώμεν. Μᾶς ἀρκεῖ ὅτι ἐρχεται εἰς πλήρη

ἐπικύρωσιν τῶν ἀριθμῶν πὸν παρετάξαμεν καὶ ἐπαναπαύεται προσθέτον δι
ἐγένετο ἤδη ἐργασία πρὸς κάλυψιν τοῦ... ἐλλείματος. Τοῦ ἐλλείματος, δη-
λαδῆ, ἐκείνου πὸν διεπιστώσαμεν ἡμεῖς καὶ ἤρνεϊτο ὁ κ. ὑπουργός. Ὑπάρ-
χουν ὅμως καὶ αἱ δημοσιογραφικαὶ ἀπαντήσεις, αἱ ὅποια μᾶς προσάπτουν
δι προσπαθοῦμεν νὰ πνίξωμεν τὸ «Ἐθνικὸν Θέατρον» ἐν τῇ γενέσει του.
Ὁμολογοῦμεν δι οὔτε κατὰ διάνοιαν τρέφομεν παρομοίας ἡρωδιακὰς προ-
θέσεις, διὰ μνριῶν μὲν ἄλλους λόγους, ἀλλὰ καὶ διότι ἡ προσπάθειά μας
θὰ ἦτο αὐτόχρημα πλεοναστικὴ προκειμένου περὶ τοῦ πραγματοποιουμένου
καθ' ὃν τρόπον πραγματοποιεῖται, ἰδρύματος. Ἄλλὰ — προσθέτον — καὶ
ἡμεῖς ἐπὶ ἤρξαμεν ἀρχικῶς ἐπὲρ τῆς ἰδέας ἰδρύσεως ἔθνικοῦ θεάτρον. Ὡ
θεοί! Ἄλλ' ἀσφαλῶς ἐπὶ ἤρξαμεν καὶ ἐπὲρ αὐτῆς καὶ ἐπὲρ πάσης ἄλλης
ὥραίας καὶ θεαρέστου ἰδέας. Ὅταν ὅμως βλέπομεν μίαν καλὴν ἰδέαν μετα-
βαλλομένην ἐν τῇ πραγματοποίησει τῆς εἰς κραιπλάτην ἐξανεμίξουσιν ἑκατομ-
μύρια τοῦ δημοσίου θησαυροῦ, καθ' ἣν μάλιστα σιγμῆν ἄλλαι ἀμεσώτεραι
ἀνάγκαι τῆς δόλιπτος παραμένουν ἀθεράπευτοι, ἐλλείπει χρημάτων, τότε—
αἶ, τότε ἀφήνομεν τὸν κόσμον τῶν ὥραίων ἰδεῶν καὶ ἀντιχοῦζομεν τὰ ἄσχη-
μα πράγματα, εἴτε διὰ νὰ ἴ ἀποτρέψωμεν ὀλοσχερῶς, εἴτε καὶ ἄπλως διὰ
νὰ συμβάλωμεν εἰς τὴν βελτιώσιν των. Μᾶς λέγουν, τέλος, διὸ ὁ ἀγὼν μας
ἐμπνέεται ἀπὸ προκατάληψιν κατὰ τοῦ κ. ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας ἢ ἀπὸ ἀδυ-
ναμίαν νὰ ἐκτιμῶμεν τὸν προορισμὸν ἐνὸς καθαροῦ καὶ τιμίου θεάτρον.
Ἡ «ρεταινά» δὲν κολλᾷ. Εὐρίσκειται ἄλλωστε εἰς κραυγάζουσιν ἀντίθεσον με
τὴν κατηγορίαν διὸ ἀσχηρῶς ἐπὶ ἤρξαμεν ἐπὲρ τῆς ἰδέας τοῦ ἔθνικοῦ θεά-
τρον. Ἄλλὰ τὸ ζήτημα εὐρίσκειται ἄλλοῦ. Ἡ ἐφημερίς αὐτῆ, ἐκπρόσωπος
πάντοτε, καὶ ἰδία διαν εὐρίσκειται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐκφράσῃ γνώμην διὰ
τὴν δρᾶσιν τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς χώρας μας, μετὰ χαρᾶς εἶδε τὴν
προτιοβουλίαν τὴν ὅποιαν ἀνέλαβεν ὁ κ. ὑπουργός τῆς Παιδείας νὰ ἰδρῶσῃ τὸ
ἀπὸ πολλοῦ μελετώμενον ἔθνικὸν θέατρον. Ἀκριβῶς δὲ διότι καὶ ἐκτιμῶμεν
καὶ συναισθανόμεθα τὴν ἀνάγκην τῆς ἐδραύσεως τοῦ ἔθνικοῦ μας θεάτρον
θὰ προσπαθήσωμεν ν' ἀποτρέψωμεν τοὺς κινδύνους, τοὺς ὁποίους τοῦ δημο-
ουροῦν οἱ ἀναλαβόντες τὴν διοίκησιν του ἐθθὺς ἀπὸ τὰ πρῶτα του βήματα».

Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρον» διὰ τοῦ ἀνακοινω-
θέντος τῆς ἐπιχειρεῖ ν' ἀνασκευάσῃ ὅσα ἡμεῖς ἐγράψαμεν, ἐπιμένοντες δι
τὸ ἔθνικὸν θέατρον θὰ ὑποστῇ ζημίαν πέντε ἑκατομμυρίων δραχμῶν διὰ τὰς
170 παραστάσεις πὸν θὰ δώσῃ τὸ προσεχὲς θέρος εἰς τὸ θέατρον «Διονύσια».
Κακῶς οἱ κύριοι τῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς ἰσχυρίζονται διὸ οἱ ἀριθ-
μοί, τοὺς ὁποίους ἐδημοσίευσεν ὁ κ. ὑπουργός, εἶναι ἀκριβεῖς, διότι ἐλήφθη-
σαν ἀπὸ τὸν προῦπολογισμὸν τοῦ θεάτρον, ἀφοῦ ἡμεῖς ἐδημοσίευσαμεν τὰ
διάφορα κονδύλια τοῦ προῦπολογισμοῦ καὶ ἀνεφέραμεν ἐν ἑκαστον ἐξ αὐ-
τῶν. Παρελείψαμεν ν' ἀναφέρωμεν ὅτι εἰς τὴν στήλην τῶν ἐσόδων ἀναγρά-
φεται ποσὸν ἑκ δραχμῶν 3.000.000, προῖν ἡμεῖς ἐισπράξεως ἐκ τῶν ἱπποδρο-
μιῶν κατὰ τὸ ἔτος 1931. Ἄλλὰ τὸ ποσὸν τοῦτο λαμβάνει τὸ «Ἐθνικὸν
Θέατρον» ὄχι διὰ νὰ κρατῇ πολυτελὲς προσωπικόν, οὔτε νὰ ἰκανοποιῇ τὰ
καπρίτσια οἰουδήποτε, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐπισκευάσῃ πρῶτιστος τὴν στέγην, τὴν
ὅποιαν τὸ κράτος τοῦ παρεχώρησε, νὰ κατασκευάσῃ θερμὴν τοιαύτην — ἐάν

κριθῆ και τοῦτο ἀναγκαῖον—και νὰ προσπαθῆσῃ διὰ σώφρονος διοικήσεως νὰ ἐδραιωθῆ και νὰ προοδεύσῃ.

Ἰσχυρίζονται ἀκόμη οἱ κύριοι τῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς ὅτι τὸ «Ἐθνικὸν Θέατρον» θὰ ἔχῃ και ἄλλας εἰσπράξεις ἀπὸ τὰς παραστάσεις ποῦ θὰ δώσῃ ἀπὸ τῆς 15ης Ὀκτωβρίου μέχρι τῆς 31ης Δεκεμβρίου. Ἄλλ' εἰς ποῖον χειμερινὸν θέατρον θὰ δοθοῦν αἱ παραστάσεις αὐταί; Εἰς τὰ ἴδια «Διονύσια», εἰς τὸ «Κεντρικόν» ἴσως; Ἐὰν ἡ ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ σκέπτεται σοβαρῶς νὰ συνδύσῃ τὰ πρῶτα βήματα τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου» μετὴν κουρελαρίαν τῶν γνωστῶν ὡς χειμερινῶν θεάτρων μας, θὰ εἰπῆ ὅτι δὲν κηδεταί τῆς ἀξιοπρεπείας, οὔτε τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου», οὔτε τοῦ ὑπουργοῦ—ἐὰν πράγματι οὗτος δὲν ἔχῃ ἄλλην ἀνάμειξιν—ὅστις τῆς ἐνεπιστεῖθῃ τὴν διοίκησιν αὐτοῦ.

Ἰσχυρίζονται ἀκόμη ὅτι τὸ «Ἐθνικὸν Θέατρον» θὰ ἔχῃ εἰσπράξεις ἀπὸ τὰς τουρνέ ποῦ θὰ ἐπιχειρήσῃ εἰς τὰς ἐπαρχίας και τὸ ἐξωτερικόν. Εἶναι ὅμως πιθανόν ὅτι αἱ τουρνέ αὐταί θ' αὐξήσουν ἀντὶ νὰ ἐλαττώσουν τὸ ἔλλειμμα, διότι τὸ θέατρον θὰ υποχρεωθῆ ἐκτὸς τῶν ὀδοιπορικῶν ἐξόδων τοῦ καλλιτεχνικοῦ, διοικητικοῦ και τεχνικοῦ προσωπικοῦ, νὰ ὑποστῇ και τὴν δαπάνην τῆς συντηρήσεως αὐτῶν ἐφ' ὅσον θ' ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὰς οἰκογενείας των.

Δικαιολογοῦσα κατόπιν ἡ ἐπιτροπὴ τὴν σπατάλην τῶν 5.000.000 δραχμῶν, ἡ ὁποία θὰ γίνῃ χάριν τῶν 170 παραστάσεων, ποῦ θὰ δοθοῦν εἰς τὰ «Διονύσια» γράφει τὰ ἑξῆς:

«... Ἡ ἐπιτροπὴ ἀπεφάσισε τὴν ἄμεσον ἐναρξιν κατὰ τὸν προσεχῆ Μάιον, πρῶτον διότι ἐπὶ ἐν και πλέον ἔτος αἱ Ἀθήναι εἶναι ἄνευ δραματικοῦ θιάσου και ἡ ἐναρξιν καλῶς ὀργανωμένων παραστάσεων και ἡ διδασκαλία ἔργων καλῶν ἀποτελεῖ πλέον καλλιτεχνικὴν ἀνάγκην και δεύτερον ἡ ἐπὶ διετίαν ἀναβολὴ τῆς συγκροτήσεως τοῦ θιάσου, θὰ ἐπιήρτη τὰ ἐλλεικτότερα στοιχεῖα τοῦ δραματικοῦ μας θεάτρου, τὰ ὁποῖα ἢ ἐπὶ πολὺν χρόνον θὰ ἔμεναν ἄνευ ἐργασίας, ἢ θὰ ἐταλαιπωροῦντο εἰς ἀνοργανώτους ἐπιχειρήσεις...»

Ἄλλ' αἱ Ἀθήναι δὲν ἠσθάνθησαν ἕως τώρα τὴν ἔλλειψιν σχετικῶς καλῶν δραματικῶν θιάσων, διότι πάντοτε, και ἴδια κατὰ τὸ θέρος, συγκροτοῦνται εἰς ἡ δύο ἢ και πλείοτεροι τοιοῦτοι. ἠσθάνθησαν ὅμως τὴν ἔλλειψιν ἀξιοπρεποῦς στέγης θεάτρου και ἐντρέπονται οἱ Ἀθηναῖοι ὅταν καλοῦνται εἰς τὰς διαφόρους μάνδρας νὰ παρακολουθήσουν παιζόμενα και καλὰ ἀκόμη ἔργα, ὅπως ἐντρέπονται και οἱ δυστυχεῖς ἠθοποιοί, οἱ ὁποῖοι ὑποχρεοῦνται νὰ ἐμφανίζονται μέσῳ τῆς κουρελαρίας τῶν σκηνῶν τῶν σημερινῶν ἀθηναϊκῶν θεάτρων.

Δὲν πιστεύομεν δὲ οἱ καλοὶ ἠθοποιοὶ μας νὰ ἐξήτησαν ἐλεημοσύνην ἀπὸ κανένα ἐκ τῶν κυρίων τῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς, διότι χάρις εἰς τὴν φιλεργίαν των ἐκέρδισαν πάντοτε τὸν ἄριστον των ἀξιοπρεπῶς. Οὕτω, θιάσος ὑπὸ τὸν κ. Βεάκη, καθ' ὅλον τὸ περυσινὸν θέρος ἐδίδασκεν εἰς διάφορα συνοικιακὰ θεάτρα, παρέχων ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας εἰς τὰ λαϊκὰ ἀκροατήριά του. Ἐτερος θιάσος μετὴν κυρίαν Κυβέλην εἰργάσθη θαυμάσια εἰς

διαφόρους πόλεις τῆς Αἰγύπτου. Ὁ θίασος τῆς κυρίας Κοποπούλη ἐδίδαξεν ἐπιτυχῶς εἰς διαφόρους ἐπαρχιακὰς πόλεις καὶ τώρα ἡ διαπρεπὴς καλλιτέχνης μὰς δρέπει δάφνας ἀνά τὰς ἑλληνικὰς παροικίας τῆς Ἀμερικῆς. Πρὸ μηνὸς ἀκόμη δύο θίασοι τῆς Κυβέλης καὶ τῆς Ἀλίκης εἰργάσθησαν λίαν ἱκανοποιητικὰ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ἐὰν δὲ τὸ δραματικὸν μὰς θέατρον ὑποφέρῃ, τοῦτο ἀποδοτέον εἰς τὸν ἀνταγωνισμὸν ποῦ ὑφίσταται εἰς ὅλας τὰς χώρας ἀπὸ τὸν κινηματογράφον, ἰδιαίτερός δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀπὸ τὴν βαρυστάτην φορολογίαν ποῦ ἔχει ἐπιβληθῆ ἐπὶ τῶν δημοσίων θεαμάτων.

Δὲν ἠμπορεῖ ἄλλωστε νὰ ἐξηγηθῆ πῶς τὰ στοιχεῖα τοῦ δραματικοῦ μὰς θεάτρου θὰ ἔμειναν ἀνευ ἐργασίας καὶ θὰ ἐταλαιπωροῦντο, ἀφοῦ ὁ καταρτιζόμενος θίασος τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου» θὰ περιλάβῃ μόνον εἴκοσι καὶ ἑπτὰ ἐν ὅλῳ ἡθοποιοὺς. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡ διοικητικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου» δὲν ἤθελε ν' ἀφήσῃ τὰς Ἀθήνας ἐπὶ ἐν καὶ πλέον ἔτος ἀνευ δραματικοῦ θεάτρου καὶ ἐὰν ψυχοπονοῦσα τοὺς ἡθοποιοὺς ἀπεφάσκει νὰ τοὺς σόσῃ ἀπὸ τὰς ταλαιπωρίας, δὲν θὰ ἦτο προτιμότερον, ἐφ' ὅσον χρόνον θὰ παρεοκεινύαζε τὴν στέγην τοῦ ἰδικοῦ τῆς θεάτρου, νὰ δώσῃ ἀνά ἑξακοσίας μιλιάδας δραχμὰς (600.000) ὡς ἐπιχορήγησιν εἰς δύο τῶν γνωστοτέρων θεατρικῶν ἐπιχειρηματιῶν θέουσα εἰς αὐτοὺς ὄρους διὰ τὴν συγκροτήσιν τῶν θιάσῶν τῶν καὶ διὰ τὰ δραματολόγια τῶν.

Διὰ τοῦ τρόπου δὲ τούτου καὶ οἱ δύο θίασοι θὰ ἐφιλοτιμοῦντο νὰ καταρτισθοῦν καλὰ καὶ νὰ παῖξον ὅσον τὸ δυνατόν καλλίτερα τὰ ἔργα τῶν δραματολογῶν τῶν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ δύο αὐτοὶ θίασοι δὲν θ' ἀπελίμβανον ἀτελείας θ' ἄφηνον στάδιον ἐργασίας καὶ εἰς ἄλλους θιάσους, οἱ ὅποιοι θὰ ἦτο δυνατόν νὰ καταρτισθοῦν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐνῶ τὸ προσεχὲς θέρος, χάρις εἰς τὴν ἀτέλειαν τῆς ὁποίας θ' ἀπολαμβάνῃ ὁ θίασος τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου» παῖξον εἰς τὰ «Διονύσια», δὲ θὰ ἐπιτρέψῃ εἰς οὐδένα ἄλλον θίασον νὰ ἐργασθῆ εἰς Ἀθήνας ἐφ' ὅσον οὗτος θὰ ὑφίσταται τὴν βαρυστάτην φορολογίαν τῶν δημοσίων θεαμάτων.

Ὅσοι εἶχον παρακολουθήσῃ τὰς ἐργασίας τοῦ ἄλλοτε «Βασιλικοῦ Θεάτρου» εἰς τὴν καλλιτέραν τὸν ἐποχὴν, ἐνθυμοῦνται ὅτι ἡ μὲν διοίκσις τούτου ἀπετελεῖτο ἀπὸ τὸν ἀειμνηστον Βλάχον ὡς διευθυντὴν, ἀπὸ τὸν κ. Ι. Δαμβέργην ὡς γραμματέα καὶ ἓνα ἀκόμη υπάλληλον. Ὑπῆρχεν ἐπίσης μία ὀλιγομελὴς καλλιτεχνικὴ ἐπιτροπὴ ἀπὸ διακεκριμένους καθηγητὰς τοῦ πανεπιστημίου καὶ ἀνθρώπους τῶν γραμμάτων ἐκ τῶν ὁποίων οὐδεὶς ἐπληρώνετο. Τὸ προσωπικὸν τῆς σκηνῆς καὶ τὸ καλλιτεχνικὸν εἶχον καταρτισθῆ ἀπὸ πολλὰ ὀλιγώτερα πρόσωπα παρ' ὅσα προσέλαβεν ἡ θὰ προσλάβῃ τὸ «Ἐθνικὸν Θεάτρον». Καὶ ὅμως αἱ παραστάσεις τοῦ «Βασιλικοῦ Θεάτρου» μὲ τὸν Βλάχον διευθυντὴν καὶ λαμβάνοντα μισθὸν δραχμῶν 500 μηνιαίως καὶ τὸν κ. Γω. Δαμβέργην γραμματέα μὲ μισθὸν δραχμῶν 300 ἐσημείωσαν ἐποχὴν, ὁμοίαν τῆς ὁποίας εἰλικρινῶς εἰχόμεθα νὰ σημειώσῃ καὶ τὸ «Ἐθνικὸν Θεάτρον». Ἐς ἴδιωμεν τώρα πόσα πρόσωπα θ' ἀπασχολοῦνται εἰς τὸ «Ἐθνικὸν Θεάτρον» καὶ ποῖον μισθὸν θὰ λαμβάνῃ ἕκαστον, καθ' ὅλον τὸ διετὲς διάστημα ποῦ θὰ ἐπισκευάζεται τὸ κτίριόν του καὶ ποῦ θὰ

δίδη μερικάς παραστάσεις εἰς τὰ «Διονύσια» ἢ εἰς ἄλλην μάνδραν τῶν Ἀθηνῶν :

Ἰω. Γρουπάρης διευθυντῆς μὲ μισθὸν δραχμῶν 15.000 μηνιαίως.

Π. Νιρβάνας, Θ. Συναδινός, Φ. Πολίτης καὶ Γ. Πεσματζόγλου μέλη τῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς μὲ μισθὸν δραχμῶν 4.000 ἕκαστος, πλὴν τοῦ κ. Θ. Σουδοῦ, ὅστις λαμβάνει ἑτέρας δραχμᾶς 5.000 ὡς διευθυντῆς τῆς δραματικῆς σχολῆς, ἦτοι τὸ ὅλον δραχμᾶς 9.000.

Ν. Λάσκωρης δραχμᾶς 6.000, ἕξ ὧν δραχμᾶς 3.000 ὡς πρόεδρος τοῦ συμβουλίου τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου» καὶ δραχμᾶς 3.000 ὡς καθηγητῆς τῆς σχολῆς, παραδίδων μίαν ὥραν καθ' ἑβδομάδα.

Κ. Μπασιτᾶς γραμματεὺς δραχμᾶς 5.000. Α. Σάββας λογιστῆς δραχμᾶς 4.000. Α. Βουστινᾶς ταμίας δραχμᾶς 4.000. Α. Φαλλιέρος γραφεὺς δραχμᾶς 1.500. Π. Μαρτίνας θυρωρὸς δραχμᾶς 1.500. Μ. Τζαμαρέλα δακτυλογράφος δραχμᾶς 1.500. Γ. Κομνηνός, Δ. Λορέντζος καὶ Α. Ἀθανασίου κλητῆρες μὲ μισθὸν ἀπὸ 1.000—1.500 ἕκαστος. Μ. Λιδωρικῆς σκηνοθέτης δραχμᾶς 12.000. Μέχρι τέλους Δεκεμβρίου ἐλάμβανεν ἐπὶ πλεόν δραχμᾶς 3.000 ὡς καθηγητῆς τῆς σχολῆς, διδάσκων ἐπὶ μίαν ὥραν καθ' ἑβδομάδα. Τ. Μυράτ βοηθὸς τοῦ σκηνοθέτου δραχμᾶς 6.000. Π. Καλογερίκος διευθυντῆς τῆς σκηνῆς δραχμᾶς 5.000 καὶ ἑτέρας δραχμᾶς 3.000 ὡς καθηγητῆς τῆς σχολῆς. Εἰς κλητῆρ τοῦ σκηνοθέτου δραχμᾶς 1.500. Π. Βυζάντιος σκηνογράφος δραχμᾶς 6.000. Ταβουλάρης ἱματιοφύλαξ δραχμᾶς 5.000.

Εἰδρόσκονται δὲ ὑπὸ συζήτησιν ὁ διορισμὸς ἐνὸς βιβλιοθηκαρίου μὲ δραχμᾶς 6.000 μηνιαίως καὶ ἐνὸς ἀρχιεοφύλακος μὲ δραχμᾶς 5.000, καὶ ἅς μὴ ὑπάγχουν ἀκόμη οὔτε... βιβλία, οὔτε... ἀρχεῖα!

Ἐκτὸς τοῦ ἀνωτέρου ἐκτεθέντος προσωπικοῦ τῆς σκηνῆς θὰ διορισθοῦν διὰ τὰς παραστάσεις τῶν «Διονυσίων» διάφοροι ἄλλοι τεχνικοὶ εἰς τρόπον ὥστε ἡ ὅλη δαπάνη τῆς σκηνῆς, κατὰ τὸν προϋπολογισμόν, θ' ἀνέλθῃ εἰς δραχμᾶς 200.000 περίπου μηνιαίως.

Καὶ θὰ διερωτᾶται ὁ κ. Κ. Θεοδωρίδης, ἰδιοκτῆτης τῶν «Διονυσίων», ποῦ θὰ εἰρεθῇ ὁ γῶρος διὰ ν' ἀναπτύξουν τὴν ἱκανότητά των ἔλοι αὐτοὶ οἱ σκηνοθέται καὶ τεχνικοὶ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ ἀνευ ἀξιώσεων θεάτρου του καὶ θ' ἀπορῇ διατὶ οἱ Κομμούκιοι τῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς δὲν δίδουν εἰς αὐτὸν μόνον ὅσα προϋπολογίζουσι ὡς δαπάνην τῆς σκηνῆς, δηλαδὴ δραχμᾶς 1.171.400 ἵνα τοὺς ἐτοιμάσῃ ὄχι ἓνα, ἀλλὰ δύο θιάσους, ἀσφαλῶς καλλιτέρους τοῦ ἐπιφανομένου ἰδιοκτοῦ των.

«Ἐλευθερον Βῆμα» 23 Ἰανουαρίου 1931.

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΗ ΔΙΑ ΝΑ ΜΗ ΝΑΥΑΓΗΣΗ ΤΟ «ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ»

Υπό τὸν ἀνωτέρω τίτλον τὸ «Ἐλεύθερον Βῆμα» ἔγραψεν εἰς τὸ φύλλον τῆς 24^{ης} Ἰανουαρίου :

«Τὴν ἴδρουν τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου» ἔχαιρέτισαμεν μὲ εὐλικρινῆ ἐνθουσιασμόν καὶ ὑπεδέχθημεν μὲ ἀνυστερόβουλον χαρὰν τὴν θαρραλέαν πρωτοβουλίαν τοῦ κ. ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας. Εὐρέθημεν βέβαια ἐπανελημμένως εἰς ἀντίθεσιν ἀντιλήψεον πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ τοῦτο δὲν μᾶς ἠμπόδισε ν' ἀναγνωρίσωμεν τὴν ἐπιτυχῆ δράσιν του, ὅπου ἐσημειώθη τοιαύτη. Ἀναμφιβόλως δὲ ἡ ἴδρσις τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου» θ' ἀποτελέσῃ ὡραίαν σελίδα τῆς ὑπουργίας του, ἐὰν θελήσῃ ν' ἀναγνωρίσῃ τὰ ἐλαττώματα τοῦ ὀργανικοῦ νόμου καὶ προσπαθῆσῃ, διορθῶνων ὅσα ἡ ἐξάμηνος πείρα ἀπέδειξεν ὡς κακῶς ἔχοντα, νὰ ἐδραιώσῃ τὸ θέατρον καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀπρόσκοπτον αὐτοῦ πρόοδον.

Καὶ θὰ τὸ ἐπιτύχῃ, ἐὰν ζητήσῃ ἀπὸ τὴν Βουλὴν τὴν μεταρρυθμίον τὸν τρόπον, καθ' ὃν διοικεῖται σήμερον τὸ θέατρον, ἐὰν δηλαδὴ δι' ἐνὸς νομοσχεδίου καταργήσῃ τὸ πολυμελὲς συμβούλιον καὶ τὴν ἐκτελεστικὴν ἐπιτροπὴν. Τὴν διοίκησιν τοῦ θεάτρου ν' ἀνάθεσθαι κατόπιν εἰς ἐπιτροπὴν ἀποτελουμένην ἀπὸ τρία ἕως πέντε τὰ πολὺ μέλη, τὰ ὅποια θὰ ἐκλέγονται παρὰ τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου μεταξὺ τῶν πολιτῶν ἐκείνων, οἵτινες πραγματικῶς ἐνδιαφέρονται διὰ τὴν πρόοδον τοῦ τόπου καὶ τοῦ θεάτρου ἰδιαιτέρως, καὶ οἱ ὅποιοι δὲν θὰ ἐλάμβανον οὐδεμίαν ἀμοιβήν. Τὸ ὄδειον Ἀθηνῶν, τὸν «Παρασσόν», τὸν «Ἐδαγγελισμὸν» καὶ ἄλλα κοινωφελῆ ἰδρύματα τιμῶντα τὴν χώραν μας, διώκησαν κατὰ τὸ παρελθὸν καὶ διοικοῦν καὶ τώρα τοιοῦτοι ἐλεγκτοὶ πολῖται, σήμερον δὲ ἀκόμη ὁ «Ἐρυθρὸς Σταυρὸς» καὶ τὸ «Πατριωτικὸν Ἴδρυμα» θαυματουργοῦν χάρις εἰς τοὺς ἐμπνευσμένους διοικητάς των, οἱ ὅποιοι δὲν ἀμείβονται. Διὰ τοῦ αὐτοῦ μεταρρυθμιστικοῦ νόμου θὰ καθιερούετο πενταμελὴς καλλιτεχνικὴ ἐπιτροπὴ εἰς τὴν ὁποίαν θ' ἀντιπροσωπεύοντο αἱ τάξεις τῶν γραμμάτων καὶ τῆς τέχνης καὶ ἥτις θὰ ἠμείβετο ὅταν καὶ ἐφ' ὅσον ἐκαλεῖτο παρὰ τῆς διοικήσεως τοῦ θεάτρου νὰ τῆς δώσῃ τὰς γνώμας της, ἐπὶ τῆς συγκροτήσεως τοῦ θιάσου, τοῦ καταρισμοῦ τοῦ δραματολογίου ἢ καὶ ἄλλων καθαρῶς καλλιτεχνικῶν ζητημάτων.

Ἡ οὕτω συγκεκριμένη νέα διοίκησις τοῦ θεάτρου θὰ ἐπελαμβάνετο εὐθὺς ἀμέσως τῆς ἐπισκευῆς τοῦ κτιρίου τῆς ὁδοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου, σύμφωνα μὲ τὰ σχέδια τοῦ ἀοιδίμου Π. Ἀραβαντινοῦ καὶ τοῦ ἀρχιτέκτονος κ. Α. Μεταξᾶ. Αἱ ἐπισκεφαὶ καὶ ἡ συμπλήρωσις τῶν ἀναγκῶν τῆς σημερινῆς τοῦ θεάτρου ὑπελογίσθησαν περὶ τὰ δέκα ἑκατομμύρια δραχμῶν, τὰ ὅποια θὰ ἐξοικονομηθοῦν κατὰ τὸ μέγιστον μέρος ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τοῦ θεάτρου κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τῶν ἐπισκευῶν καὶ διὰ δανείου τριῶν ἢ τεσσαρῶν τῶν πολὺ ἑκατομμυρίων δραχμῶν. Ἐὰν ἡ διοίκησις τοῦ θεάτρου

Θεατρικὰ Χρονικά—Μιχ. Ροδᾶ

2

επιείθετο περί τῆς ἀμέσου ἀνάγκης ν' ἀνεγείρη καὶ ἀξιοπρεπῆ θερινὴν σκη-
νὴν θὰ εἶχεν ὅλην τὴν ἄνεσιν νὰ συνομολογήσῃ συμπληρωματικῶν δάνειον
ἕξ ἕως ὀκτῶ ἑκατομμυρίων καὶ οὕτω ἐντὸς μιᾶς διατίας τὸ θέατρον θ' ἀπέ-
κτα συγχρονισμένην καὶ ἀξιοπρεπῆ χειμερινὴν στέγην, ἀρκετὴν δι' ὑπερχι-
λίους θεατὰς καὶ ἀνάλογον θερινὴν σκηνήν, ἐπιβαρυνόμενον μὲ δάνειον δέκα
ἢ τὸ πολὺ δώδεκα ἑκατομμυρίων δραχμῶν δι' ἀμφοτέρω τὰ ἰδρύματα.

Ἐφ' ὅσον δὲ τὰ ἐτήσια εἰσοδήματα τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου» μὲ τὰ
ὁποῖα τὸ ἐπαικοδόμησεν ἡ στοργὴ τοῦ κ. ὑπουργοῦ δὲν θὰ εἶναι ἐπὶ τῆ
ὀκτῶ ἑκατομμύρια, ὅπως ἀρχικῶς ὑπελογίσθη, ἀλλὰ περὶ τὰ τέσσαρα μόνον,
ἡ διοίκησις ἀποφενύουσα κάθε πολυτέλειαν ἢ σπατάλην, θὰ ἐφροντίζε νὰ κα-
ταβάλλῃ πᾶσαν προσπάθειαν, ἵνα ὀργανώσῃ κατὰ τὸν μᾶλλον ἱκανοποιητι-
κὸν τρόπον τὴν λειτουργίαν τοῦ θεάτρου.

* * *

Ἐὰν πάλιν ἐκρίνετο ἀναγκαῖον νὰ μὴ μείνουν ἄνευ σοβαροῦ δραμα-
τικοῦ θιάσου ἐπὶ μίαν περιόδον διατίαν καὶ νὰ μὴ ταλαιπωρηθοῦν μερικὸι
καλοὶ ἠθοποιοὶ θὰ ἠδύνατο τὸ «Ἐθνικὸν Θεάτρον» νὰ ἐπιχορηγήσῃ μὲ
οὐχὶ μεγάλα ποσὰ δύο θιάσους, οἱ ὅποιοι θὰ συνεκροτοῦτο κατὰ τὰς ὑπο-
δείξεις του καὶ θὰ ἀνεβίβαζαν ἔργα τῆς ἐκλογῆς του μέχρι τῆς ἀποπερατώ-
σεως τοῦ ἰδιοῦ του θεάτρου.

Ταυτοχρόνως πρέπει διὰ πολλοὺς λόγους ν' ἀπαλλαγῇ τὸ «Ἐθνικὸν
Θεάτρον» ἀπὸ τὴν δραματικὴν σχολὴν καὶ ἐφ' ὅσον αὕτη ἀπέδωκε λίαν
ἀγλαοὺς καρποὺς ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ ὠδείου Ἀθηνῶν, συμφέρον διὰ τὴν
σχολὴν θὰ εἶναι διατεθειμένον νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν λειτουργίαν τῆς μὲ τὸ ἐν
τρίτον τῆς παλάνης, ἣν ὑφίσταται δι' αὐτὴν τὸ θέατρον.

Ὁ νέος νόμος νομίζομεν ὅτι πρέπει νὰ περιλάβῃ καὶ μερικὰς περιορι-
στικὰς διατάξεις ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου» ἀπὸ
τὴν βαρυντὰν φορολογίαν τῶν δημοσίων θεαμάτων, διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ
ζήσῃ καὶ προαχθῇ καὶ τὸ ἐλεύθερον θέατρον, τὸ ὁποῖον ἐν ἐναντίᾳ περι-
πτώσει θὰ καταδικασθῇ εἰς διαρκῆ ἐπιθανάτιον ἀγωνίαν.

Θέλομεν νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι ὁ κ. ὑπουργὸς ἀντελήφθη ἀπὸ τὴν συζήτη-
σιν ἡ ὁποία ἐγένετο κατ' αὐτὰς εἰς τὰς ἐφημερίδας ὅτι φίλοι τοῦ θεάτρου
δὲν εἶναι ἐκείνοι οἱ ὅποιοι σπεύδουν νὰ ἐτοιμάσουν τὰς παραστάσεις τῶν
«Διονυσίων» διὰ νὰ δικαιολογήσουν τὰς παχείας ἢ ἱσχνὰς μισθοδοσίας των.
Ἐὰν δὲν ἐπιέσθη περὶ τούτου καὶ ἐὰν ἐξακολουθήσῃ ἐμπιστευόμενον τὸ
θέατρον εἰς τὴν σημερινὴν διοίκησιν ἡμπορεῖ νὰ εἶναι βέβαιος — καὶ δὲν
θέλομεν νὰ εἰμεθα μάντις κακῶν — ὅτι τὰ χειροκροτήματα τῶν ἕξ ἐπαγ-
γέλματος κλακέρ τοῦ θεάτρου «Διονύσια» θὰ ἐπακολουθήσουν οἱ ἐπικρίσει
ἔμνοι τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου», τὸ ὁποῖον θὰ συντριβῇ ἀπὸ τὴν ἀγανάκτη-
σιν καὶ τὴν ὀργὴν τῆς κοινῆς γνώμης καὶ θὰ ταφῇ ὑπὸ τὰ ἴδια αὐτοῦ
ἐρείπια.

Αὐτὸ ἡμεῖς τὸ ἀπενοχόμεθα. Ἀσφαλῶς ὅμως θὰ συμβῇ ἐὰν συνεχισθῇ
ὁ κατήφορος τῆς σημερινῆς διοικήσεως τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου». Ἐὰν,
λοιπὸν, διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς πολιτικὰ καὶ καλλιτεχνικὰ νανάγια πρέπει νὰ

Ξεδοξώμεν καὶ ἑκατομύρια, δὲν θὰ ἦτο προτιμότερον ἢ μᾶλλον ἀπαραίτητον νὰ διαθεταίμεν τὰ τελευταῖα δι' ἓνα ἔργον ἑξυπηρετικόν πράγματι τῆς δόλοτης, ὅπως εἶναι ἐπὶ παραδείγματι τοῦ «Πατριωτικοῦ Ἰδρύματος»;

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΩΝ κ. κ. ΠΕΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥ — ΛΑΣΚΑΡΗ — ΛΙΔΩΡΙΚΗ

Λαμβάνομεν καὶ δημοσιεύομεν τὰς κάτωθι ἐπιστολάς τοῦ κ. Γ. Πεσμαζόγλου, οἰκονομικοῦ συμβούλου τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου», τοῦ προέδρου τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου κ. Ν. Λάσκαρη καὶ τοῦ σκηνοθέτου αὐτοῦ κ. Λιδωρίκη.

Κύριε Διευθυντά,

Ἐπειδὴ ἐλπίζω ὅτι τὸ «Ἐλεύθερον Βῆμα» διὰ τῶν δημοσιευμένων ἐπικρίσεων ἐπιδώκει τὴν ὅσον ἔνεστι ἀποτελεσματικώτεραν διάθεσιν τῶν πόρων διὰ τῶν ὁποίων ἡ πολιτεία ἐνόμισε ὅτι ἔπρεπε νὰ προκίσει τὸ «Ἐθνικὸν Θεάτρον», ἐπιτρέψατέ μου νὰ καθορίσω σημεῖα τινὰ ἀφορῶντα τὸ οἰκονομικὸν μέρος τοῦ ὄργανοῦ τοῦ.

Ὅτε ὁ κ. ὑπουργὸς τῆς Παιδείας ἐξέφρασε τὴν εὐχὴν ν' ἀναλάβω τὰ καθήκοντα τοῦ οἰκονομικοῦ συμβούλου μοῦ εἶπε ὅτι τὸ ἐκ δραχμῶν 3.200.000 ἔσοδον ἐκ τοῦ ἱπποδρόμου ἀποτελεῖ καθορισθέντα πόρον τῆς λειτουργίας τοῦ θεάτρου, αἱ δὲ ἀθαιτούμενα οἰκοδομικὰ ἔργασια διὰ τὴν ἐπισκευὴν τῆς ὑπιοταμένης στέγης του καὶ τῆς ἀνεγέρσεως θεατροῦ τοιούτου, πρόκειται νὰ καλυφθοῦν ἐκ δανείου ἑξυπηρετούμενον ἐκ τοῦ ἐπιβληθσομένου φόρου 2 οἴο ἐπὶ τῶν δημοσίων θεαμάτων. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς καθ' ἕκαστα δατάνας ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζετε τὴν κριτικὴν σας ἐπιτρέψατέ μου νὰ παραηρήσω ὅτι ἐστηρίζητε ἐπὶ τῶν προϋπολογισθεῖσων καὶ ὄχι ἐπὶ τῶν πραγματοποιουμένων δαπανῶν τοῦ ἔτους 1931.

Στεῦδον ἔν πρώτοις νὰ ἐξηγήσω διατ' μεταξύ τῶν προϋπολογισθεῖσων δαπανῶν καὶ τῶν τελικῶς ἐγκριθεισῶν ὑπάρχει τὴν μεγάλην διαφορὰ.

Ὁ προϋπολογισμὸς τῆς παρουσίας χρήσεως συνεταιρῆ μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ προκατόχου μοῦ καὶ πρὶν ἢ ἀναλάβω τὰ καθήκοντά μοῦ. Ἀπόντος κατὰ συνέπειαν τοῦ οἰκονομικοῦ συμβούλου τὰ λοιτὰ μέλη τῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς ἐφρόντισαν νὰ διαγραφῶσιν ὅσον τὸ δυνατόν εὐρύτερα τὰ καθ' ἕκαστον κεφάλαια τοῦ προϋπολογισμοῦ, ὥστε ἅμα τῇ ἐνάρξει τῆς λειτουργίας τοῦ θεάτρου νὰ μὴ τεθῆ ἔν κινδύνῳ ἡ ἐπιτυχία τοῦ κυρίου ἔργου, λόγῳ ἑλλειπῶν προβλέψεων. Τοῦτο ὁμως δὲν σημαίνει ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ εἶχε τὴν πρόθεσιν νὰ ἐξαντλήσῃ τὰς παρασχεθείσας πιστώσεις, αἵτινες καλύπτονται ἀπὸ τὸ περίσσευμα τὸ ὅποιον ἀφήκε ἡ λήξασα χρῆσις. Συστηόμενον τοῦ προϋπολογισμοῦ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιφέρω οἰανδήποτε κρίσιν, διότι τὴν προηγουμένην ἡμέραν ἀνέλαβον μόνον τὰ καθήκοντά μοῦ. Ὅφειλόν δὲ νὰ παρατηρήσω ὅτι ἡ ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ μολονότι οὐδεμίαν τοιαύτην ὑποχρέωσιν εἶχε ἐκ τοῦ νόμου δὲν περιώρισθη εἰς τὴν ἀνακοίνωσιν τῶν κατὰ κεφάλαια κονδυλίων, ἀλλ' ἀνέγνωσε ἔν πρὸς ἔν τὰ προβλεπόμενα ἔσοδα. Τὸ Συμβούλιον κατόπιν τούτου, ὄχι μόνον ἐψήφισε τὸν ὑποβληθέντα προϋπολογισμὸν, ἀλλὰ μειωηφρόντων τοῦ κ. Δαμβέργη, ἔμοῦ καὶ τινος συνσδέλφου, τοῦ ὁποίου μοῦ διαφεύγει τὸ ὄνομα, ἐξήτησε τὴν προσάυξησιν τοῦ κονδυλίου τῆς δραματικῆς σχολῆς κατὰ δραχμὰς 50.000.

Κατέγινον ἀμέσως, μετὰ ταῦτα, εἰς τὴν μελέτην τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ θεάτρου ἔχον ἀφ' ἑνὸς ὑπ' ὄψιν μοῦ τὴν ἐργασίαν τὴν ὅποιαν κατέλιπε ὁ ἀτυχῶς διὰ τὸ θέατρον, παρατηθεὶς προκατόχος μοῦ κ. Πετρακόπουλος, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰς ἀπόψεις τῶν λοιπῶν συναδέλφων μοῦ διὰ τὰ καθαρῶς τεχνικὰ ζητήματα, ἐντὸς δὲ τῶν ὁρίων τούτων κινήθεισ κατέληξα εἰς ὀρισμένα συμπεράσματα, αἵτινα ἀπὸ μᾶς

έβδομάδος έγινοντο, ξηραίσει ενός, δεκτά από την έκτελεστικήν επιτροπήν του θεάτρου. Εύρισκομαι συνεπώς εις την ευχάριστον θέσιν να σάς βεβαιώσω ότι όχι μόνον αι δαπάναι της παρούσης χρήσεως ούσιαστικώς ηλαττώθησαν, αλλά και ο όριστικός προϋπολογισμός των εσόδων και εξόδων του «Εθνικού Θεάτρου» με την διδομένην λύσιν εις το ζήτημα της δραματικής σχολής, καθιστά τοιτο από οικονομικής άποψεως άριστον να άνταποκριθῆ εις τας δικαίας αξιώσεις της κοινῆς γνώμης.

Όσον άφορά τά έξοδα τά όποια αναφέρει παραδειγματικώς τό «Ελεύθερον Βήμα» επαναλαμβάνω και πάλιν ότι προφανώς ελήφθησαν εκ των προϋπολογισθεισών δαπανών και όχι εκ των ήδη πραγματοποιουμένων. Ο διευθυντής του θεάτρου παραδείγματος χάριν, άπολαμβάνει δραματίας 12.000 εν συνόλῳ. Ο κ. Λάσκαρης οδιδεμίαν άμοιβήν λαμβάνει ως πρόεδρος του συμβουλίου, ο σκηνοθέτης κ. Λιδωρίκης δραματίας 10.000, ο βοηθός σκηνοθέτου 5.000, ο διευθυντής σκηνης 4.000. Όσον δ' άφορά την πρόσληψιν βιβλιοθηκαρίου και άρχιεοφύλακος μετ' άπορίας μου βλέπω να γίνει ται λόγος, ενῶ ούδὲ καν ο ψηφισθείς προϋπολογισμός προβλέπει τιαυτάς θέσεις.

Όσον άφορά τά τεχνικό ζητήματα, δηλαδή την καλλιτεχνικήν άξίαν η την ειδικότητα των προσλαμβανομένων προσώπων ούδ' επιθυμώ, ούδὲ δύναμαι να έχω γνώμη, ως άλλωστε εδήλωσα προς τόν κ. ύπουργόν της Παιδείας, όταν μοι έκοιμε την τιμην να επιμείνῃ όπως αναλάβω τά καθήκοντα του οικονομικού συμβουλίου.

Εν τέλει ήρξίλω να δηλώσω ότι επί ενός βασικού ζητήματος έχω διαφωνήση μετά των συνουδέλων μου εν τη έκτελεστική επιτροπή, τό άφορών την εφετεινήν έναρξιν της λειτουργίας του «Εθνικού Θεάτρου». Είμιοι πεπεισμένοι ότι από πάσης άπόψεως είναι ένδεδειγμένον όπως τό «Εθνικόν Θεάτρον» έπισηύση την πλήρη ανακίνουιν του ίδιου κτιρίου και έμφανισθῆ μετά της προεπούσης έπιβολής από της ίδιας σκηνης. Είναι δὲ τόσον φανερό η έν προκειμένο πεποιθήσις μου, συμπίπτουσα εν τούτῳ προς την γνώμην και του προκατόχου μου κ. Πετρακοπούλου, ώστε από έβδομάδος διά του ύπομηματός μας παρεκάλεσα την έκτελεστικήν επιτροπήν όπως επαναφέρω υπό την κρίσιν του διοικητικού συμβουλίου προς νέαν έπ' αύτου συζήτησιν και άπόφασιν.

Μετά τιμής

Γ. Ι. ΠΕΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥ

Κύριε διευθυντά,

Είμαι ύποχρεωμένος ν' άνασκεύσω τας πληροφορίας τας όποιās σάς έδωσαν μερικοί καλοί φίλοι περί των μαθών (!), τούς όποιους παίρνω εις τό «Εθνικόν Θεάτρον», ως πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου και καθηγητής της δραματικής σχολής. Και πρώτον ως πρόεδρος, δέν παίρνω, ως μη ώφειλεν, άπολύτως τίποτε, καιτοι εργαζόμεαι από τό πρωτό ως τό βράδυ και περνά διά τοιτο ως άνωτόρητος, καθ' όσον ως πολύ καλά γνωρίζετε, ενῶ εις την Προοσίαν από πολλού ήταν εργαθιδουμένη η δημοκρατία, έγω έξακολουθώ να εργαζόμεαι... pour le roi de Prusse! Ως καθηγητής δὲ της ιστορίας του θεάτρου, έχων έπταετη συνεχή ύπηρεσίαν και γράνας πέντε ολοκλήρους τόμους ιστορίας διά τούς μαθητάς, χωρίς να λάβω ούδὲ λεπτήν τσακιστόν—μοι εδώρησαν μόνον διακοσίους τόμους τούς πλείστους των όποιον εδώρησα κ' έγω εις φίλους—λαμβάνω έξη χιλιάδας δραματίας τόν μήνα, μη εργαζόμενος μίαν ώραν την έβδομάδα, ως καλοκάγαθος σάς έπληροφόρησαν, αλλά πολλάς, καθ' όσον πλην των τακτικῶν ώρών της διδασκαλίας έχω και φροντιστήριον. Περαιών την παράδοσιν, σημειώ διά τούς καλούς μου φίλους, οι όποιοι δέν ήμπορούν βεβαίως να ειπούν τό ίδιο πράγμα μ' έμένα, ότι ούδὲποτε—ελαβα πεντάραν έστω και τσακιστήν από τό δημόσιον, μη ζητήσας ποτέ ούδεμίαν θέσιν, ούδὲ άλλου είδους έπιχορηγήσεις και τά παρόμοια.

Μετά τιμής

Ν. Ι. ΛΑΣΚΑΡΗΣ

Κύριε διευθυντά,

Ἐπειδὴ ἀνεξέταστος φέρομαι καὶ ἐγὼ εἰς τὰς παρὰ τοῦ «Ἐλευθέρου Βήματος» δημοσιευθείσας παρατηρήσεις περὶ τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου» ὡς ὑπερόγκως μισθοδοτούμενος κατὰ συνέθειαν ὄχι ἀναλόγως ἐργαζόμενος, ἔχω τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσω εἶναι, καὶ διὰ τὸν λόγον ὅτι οὐδέποτε ἐξεμεταλλεύθη τὸ «Ἐθνικὸν Θέατρον», ἀλλὰ δι' αὐτὸ μόνον ἐθυσίασα, ὅτι τοῦ μισθοῦ μου ἔλαβε γνῶσιν ὁλόκληρον τὸ διοικητικὸν συμβούλιον καὶ ἀναγνωρίσαν τί προσφέρω εἰς αὐτὸ, τὸν ἐνέκρινε.

Ἀφοσιωθείς ἀπολύτως εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου», ἔχω τὸ θάρρος νὰ δηλώσω, προκαλῶν πᾶσαν περὶ τοῦ ἐναντίου διάφρευσιν, ὅτι ἐργάζομαι ὑπερανθρώπως διὰ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ. Ἀργόμισθος οὐδέποτε ὑπῆρξα οὔτε καὶ θὰ ὑπάρξω.

Μετὰ τιμῆς

23—1—931

Μ. ΛΙΔΩΡΙΚΗΣ

Σημ. «Ἐλ. Β.»—Δημοσιεύοντες κατὰ καθήκον τὰς ἀνωτέρω ἐπιστολάς δὲν βλέπομεν ποῦ ὑπάρχει τὸ «ἀνακριβές» ἢ τὸ «ἀνεξέταστον» τῶν χθεσινῶν πληροφοριῶν μας. Ἐξ χιλιάδας ἀνεφέρωμεν ὡς ἀντιμισθίαν τοῦ κ. Λάσκαρη, ἔξ χιλιάδας ὁμολογεῖ καὶ ὁ ἴδιος, ἔστω καὶ ἂν δὲν τὰς λαμβάνῃ διὰ δύο χωριστῶν, ἀλλὰ μῖς καὶ ἐνιαίως ἀποδείξεως. Καὶ ὁ κ. Λιδωρικῆς ἐπίσης δὲν ἀμφισβητεῖ τὴν ἀκριβείαν τῶν ἀριθμῶν τοῦ μισθοῦ του, ποῦ ἀνεφέρωμεν, ἀλλὰ διενκρινίζει μόνον ὅτι τοῦ μισθοῦ του ἔλαβε γνῶσιν τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου». Ἀλλὰ μήπως ἡμεῖς ἠμφισβητήσαμεν ποτὲ τὸ τοιοῦτον; Ἀπεναντίας μάλιστα ἀκριβῶς δι' αὐτὸ δὲν ζητοῦμε εὐθύνas ἀπὸ τοῦ μισθοδοτουμένου, ἀλλ' ἀπὸ τὸ ἐξανεμίζον τὰ ἑκατομμύρια συμβούλιον. Ὅσον ἀφορᾷ τέλος τὴν ἐπιστολὴν τοῦ οικονομικοῦ συμβούλου κ. Γ. Γ. Πεσματζόγλου, αὕτη ἀσφαλῶς ἔρχεται εἰς ἐπιρροασιν τῶν ὅσων ἐγράψαμεν, ἔστω καὶ ἂν ποιῆται τὴν οὐσιαστικῶς ἀνεπαίσθητον διάκρισιν μεταξὺ «προϋπολογισθεισῶν» καὶ «πραγματοποιηθεισῶν» δαπανῶν. Ὅτι δὲ περαιτέρω διακρίνομεν ἐν αὐτῇ εἶνε ὅτι ὁ ἄλλως μόλις ἀναλαβὸν τὴν οικονομικὴν ἐποπτείαν τοῦ συμβούλιου ἐπιστολογράφος μας ἀγωνίζεται κρατερῶς νὰ συγκρατήσῃ τὸ συμβούλιον ἀπὸ τὸν ὀλισθηρὸν κατήφορον τῆς σπατάλης. Ἐφ' ᾧ καὶ τὸν συγχαίρομεν, εὐχόμενοι κάθε ἐπιτυχίαν, ἐφ' ὅσον αὕτη εἶνε ἀκόμη δυνατή.

«Ἐλευθέρων Βήμα» 24 Ἰανουαρίου 1931.

Η ΑΠΟΦΑΣΙΣ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΟΛΗΣ. — ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

Χθὲς τὴν προΐαν συνήλθεν εἰς τὸ «Ἐθνικὸν Θέατρον» ἡ ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ τούτου. Εἰς τὴν συνεδρίαν, διαρκέσασαν πέραν τοῦ τριώρου, παρήστη καὶ ὁ κυβερνητικὸς ἐπίτροπος κ. Μπέτρος. Κατ' αὐτὴν συνεζητήθη τὸ ζήτημα τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας τῆς ἐθνικῆς δραματικῆς σκηνῆς. Ὁ παρισταμένος ἐπίσης εἰς τὴν σύσκεψιν οικονομικὸς σύμβουλος τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου» κ. Γ. Πεσματζόγλου ἀνέπτυξε καὶ προφορικῶς ὅσα εἶχεν ἐκθέσῃ

πρὸς τὸν κ. ὑπουργὸν τῆς Παιδείας καὶ τὴν ἐκτελεστικὴν ἐπιτροπὴν διὰ τὸ πρὸ δεκαήμερον ὑποβληθέντος ὑπομνήματός του. Ὁ κ. Πεσματζόγλου ἐπέμεινε κυρίως ἐπὶ τοῦ σημείου τῆς ἀναβολῆς τῆς ἐνάρξεως τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου» μέχρι τῆς ἐπισκευῆς τοῦ ἰδιοκλήτου χειμερινοῦ θεάτρου καὶ τῆς ἀνεγέρσεως θεριοῦ. Ἡ ἐπιτροπὴ μετὰ μακρὰν συζήτησιν ἐδέχθη τὴν πρότασιν τοῦ κ. Πεσματζόγλου, ἀπεφάσισε δὲ ὅπως τάχιιστα προκηρυθῆ ἡ δημοπρασία διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν οἰκοδομικῶν ἐπισκευῶν καὶ τῶν μηχανικῶν ἐγκαταστάσεων εἰς τρόπον ὥστε ἐντὸς ἔτους νὰ εἶνε ἕτοιμον τὸ χειμερινὸν θέατρον. Συνεπῶς αἱ παραστάσεις διὰ τὴν προσεχῆ θερινὴν περίοδον ἀναστέλλονται, καθὼς καὶ ἡ ἐνοικίασις τοῦ θεάτρου «Διονύσια» καὶ ἡ πρόσληψις τῶν ἠθοποιῶν.

Ἐπίσης ἀπὸ 1ης προσεχοῦς Φεβρουαρίου διακόπεται πᾶσα μισθοδοσία τῆς διοικήσεως μέχρι τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας τοῦ θεάτρου, ἀπολύεται τὸ ὅποσδήποτε προσλήφθῃ προσωπικὸν ἐκτὸς ἐλαχίστου προσωπικοῦ τὸ ὅποιον θὰ ἐκρίνετο ἀπαραίτητον διὰ τὴν παρακολούθησιν τῶν πάσης φύσεως ἔργασιῶν τοῦ θεάτρου.

Ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας κ. Παπανδρέου ἐρωτηθεὶς σχετικῶς ἐδήλωσεν ὅτι συμφωνεῖ ἀπολύτως πρὸς τὴν ληφθεῖσαν ἀπόφασιν.

«Ἐλεύθερον Βῆμα» 28 Ἰανουαρίου 1931

* *

Ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας κ. Παπανδρέου προσέβη χθὲς εἰς τὰς ἀκοιούτους πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Τύπου ἀνακοινώσας, σχετικῶς μὲ τὸ Ἐθνικὸν Θέατρον :

»Εἰς πρωινὰς ἐφημερίδας ἀνεγράφη ὅτι ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας διασπάθισεν ἑκατομμύρια τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου ὑπὲρ τῶν εἰννοουμένων του.

»Ἐπειδὴ ἀκολουθῶ τὴν ἀρχὴν νὰ ἀπαντῶ συγκεκριμένως εἰς συγκεκριμένας κατηγορίας, θεωρῶ ἐπιβεβλημένον, πρὸς ἀποκρίσασιν τῆς ἀληθείας, νὰ δηλώσω τὰ ἀκόλουθα :

»Πρῶτον. Τόσον εἰς τὴν Διοίκησιν, καθὼς καὶ εἰς τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου δὲν ἔχει καμμίαν ἀπολύτως ἀνάμειξιν τὸ ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας. Κατὰ τὸν ἰδρυτικὸν νόμον, τὸ Ἐθνικὸν Θέατρον εἶνε ἴδρυμα ἐντελῶς αὐτόνομον, ἡ διοίκησις τοῦ ὁποίου λαμβάνει ὀριστικὰς ἀποφάσεις, χωρὶς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας οὔτε νὰ προτείνῃ, οὔτε νὰ ἀποφασίζῃ οὔτε κἂν νὰ ἐγκρίνῃ τὰς δαπάνας του.

Δεύτερον. Τὸ σύνολον τῶν μέχρι 1ης Ἰανουαρίου 1931 δαπανῶν τῆς διοικήσεως τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου ἦτοι ἐπὶ ἑξάμηνον ἀνέρχεται ἀκριβῶς εἰς 318.883 δραχ.

»Συγκεκριμένως ἔλαβον : ὁ διευθυντὴς κ. Ι. Γουπάρης 99.500 δρ. τὰ μέλη τῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς κ. κ. Φ. Πολίτης 33.116 δρχ. Π. Νιρβάνας 33.116 δραχ., Στ. Στεφάνου 21.499 δραχ. καὶ Μ. Λιδωρίτσας 18.666 δραχ., ὁ γραμματεὺς κ. Κ. Μπλασιῆς 30.000 δραχ., ὁ σκηνογράφος κ. Π. Βυζάντιος 6 χιλ. δραχ. ὁ λογιστὴς κ. Α. Σάββας 23.466 δραχ., ὁ ταμίας κ. Α. Βουτσινᾶς 21.000 δραχ., οἱ γραφεῖς κ. Α. Φαλιέρος 8.800 δρ. καὶ Μ. Τζαμαρέλου 8.200 δραχ. Καὶ τὸ βοηθητικὸν προσωπικὸν κ. Π. Μαρτίνας ἐπι-

στάτης 9.000 δραχ. Α. Λορέντζος κλητήρ 3.920 δραχ. κλητήρ 3.920 και Α. Ἀθανασίου ηλεκτρολόγος 2.500 δραχ.

» Οφείλω νά ὁμολογήσω ὅτι εἰς τὰ μισθοτοῦμενα πρόσωπα τῆς Διοικήσεως τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου ἐγὼ τοῦλάχιστον οὐδένα ἀναγνωρίζω «εἰνοσούμενον» μου, ἀλλὰ μόνον πνευματικούς ἀνθρώπους τιμώντας τὸν τόπον.

» Θεωρῶ ἐπίσης δίκαιον νά τονισθῇ ὅτι κατὰ τὴν ἑξάμηνον μέχρι τοῦδε διοίκησιν τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου συνετελέσθη σύντονος προπαρασκευαστικὴ ἐργασία, ἀφορῶσα εἰς τὸν ὄργανισμόν, τὴν ἀνακαίνισιν τοῦ θεάτρου καὶ τὸ δραματολόγιον, εἰς τρόπον ὥστε νά ἔχη διευκολυνθῇ ἡ ἐναρξὺς τῆς λειτουργίας του.

» Παρέχω ἐπίσης τὴν πληροφορίαν ὅτι ἡ ἀναβολὴ τῆς ἐναρξέως τῆς λειτουργίας του δὲν ἔγινεν «ἐπ' ἀόριστον», ἀλλὰ μόνον μέχρι τῆς πλήρους ἀνακαίνσεως τοῦ χειμερινοῦ θεάτρου, ἡ ὁποία θὰ ἐπισπευθῇ.

» Δικαιοῦμαι τέλος νά ἐκφράσω παράπονον, διότι μία ἄδολος πράξις, ὅπως ἡ ἴδρυσις τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου, κατεβλήθη προσπάθεια νά διαβληθῇ καὶ μάλιστα ἀπὸ ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐπεκαλοῦντο τὴν δημιουργίαν του καὶ ἐπαγγέλλονται στοργὴν πρὸς τὸ Θεάτρον.

» Ἀλλὰ εἶναι καιρὸς, ὑποθέτω, νά ἐννοήσῃ ὁ πνευματικὸς μας κόσμος ὅτι ἂν θέλωμεν νά προκόψουν καὶ εἰς τὸν τόπον μας εἰργεῖς προοιουδουλίας, ἂντι νά τὰς δηλητηριάζωμεν μὲ τὴν μικροψυχίαν, τὴν ἐμπάθειαν καὶ τὴν διαβολὴν, εἶναι καλύτερον νά τὰς ἐνισχύωμεν μὲ τὴν ἐπαγρύπτησιν, τὴν στοργὴν καὶ τὴν ἀλληλεγγύην μας.»

* *

Τὸν κ. ὑπουργὸν τῆς Παιδείας ἐπισκέφθη χθὲς τὴν πρωίαν ἐπιτροπὴ ἡθοποιῶν καὶ ζήτησε νά μάθῃ τὰς γνώμας αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ληφθείσης ὑπὸ τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου ἀποφάσεως περὶ ἀναβολῆς ἐπὶ ὄρισμένον διάστημα τῆς ἐναρξέως τῶν παραστάσεων τοῦ θεάτρου.

Ὁ κ. ὑπουργὸς ἀνεκοίνωσεν ὅτι συμφωνεῖ ἀπολύτως πρὸς τὴν ληφθεῖσαν ἀπόφασιν, ἀνέπτυξε δὲ καὶ τὰς ἀνωτέρω δημοσιευόμενας ἀποφύεις του.

Καθ' ἃ ἀνεκοινώθη, λόγῳ τοῦ ὅτι τὸ ζήτημα τῆς ἀναβολῆς τῶν παραστάσεων τοῦ θεάτρου, ὡς καὶ τὸ τοῦ περιορισμοῦ τοῦ διατηρηθησομένου καὶ μισθοδοτουμένου προσωπικοῦ εἰς τὸ ἐλάχιστον δυνατὸν, ἀποτελοῦν γενικωτέρας μορφῆς ζητήματα, ἀπεφασίσθη νά συγκληθῇ συνεδρίασις τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Θεάτρου πρὸς λήσιν ὀριστικῶν ἀποφάσεων.

Τὰ μέλη του ἐκλήθησαν διὰ τὴν 5.30 μ. μ. τῆς αὔριον Πέμπτης.

«Πρωτὰ» 28 Ἰανουαρίου 1931

* *

Μὲ πολλὴν ἐκπληξιν ἐδιαβάσαμεν τὸ ἐπίσημον ἀνεκοινωθὲν τοῦ κ. ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας, ἐπὶ τῆς ἀναβολῆς τῆς λειτουργίας τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου». Καὶ δὲν εἶνε διόλου ἀδικαιολόγητος: Ἡ ἀνεκοίνωσις αὐτὴ τεῖναι νά καθιερώσῃ νέους ἀνευθύνους παράγοντας, ἐν μέσῳ δημοκρατίας: Τοὺς ὑπουργοὺς! Διότι ὁ κ. ὑπουργὸς τῆς Παιδείας, ὁ τόσον λαμπρὰ σὺλλαβὸν κ' ἐτελέσας τὸ μεγαλοπρεπὲς σχέδιον τῆς ἰδρύσεως «Ἐθνικοῦ Θεάτρου»,

επιρρίπτεται τώρα την εθύνην τῆς ἀποτυχίας τοῦ ἔργου—ἀποτυχίας ὁμολογουμένης δημοσίᾳ διὰ τῆς λειτουργίας του, μετὰ σπατάλην ὑπερπετακοσίων χιλιάδων δραχμῶν—εἰς τὴν κρίσιν μερικῶν διανοουμένων, τοὺς ὁποίους μάλιστα δὲν ἔχει τὴν τόλμην οὔτε νὰ ὀνομάσῃ. Ποῖοι νὰ εἶνε ἄραγε οἱ ἄγνωστοι καὶ ἀτιχεῖς ὑπεύθυνοι τῆς ἀποτυχίας τοῦ κ. ὑπουργοῦ. Καὶ διὰ ποίου διαβολικοῦ τρόπου τὸν ἐξηνάγκασαν ν' ἀποτύχῃ; Μήπως αὐτοὶ συνέταξαν καὶ ὑπέβαλαν εἰς τὴν Βουλὴν, βιαστικὰ γρήγορα καὶ ἀμελέτητα τὸν σχετικὸν νόμον; Μήπως αὐτοὶ ἔβαλαν εἰς αὐτὸν τὸν νόμον διατάξεις προσωπικῆς φύσεως; Μήπως αὐτοὶ ἴδρυσαν θέατρον χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ἐξησφαλισμένη στέγη διὰ τὰς παραστάσεις του; Αὐτοὶ οἱ μυστηριώδεις διανοοῦμενοι, τοὺς ὁποίους δὲν ὀνομάζει ὁ κ. ὑπουργὸς τῆς Παιδείας, προέβησαν εἰς ἀθρόους διορισμοὺς προσωπικοῦ εἰς ἀνύπαρκτον θέατρον; Ὑποθέτω, λοιπόν, τόσον ἀφελῆ τὴν δημοσίαν γνώμην, ὥστε νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἡ ἀποτυχία του εἶνε ἀποτελεσμα μικροφυχίας, ἐμπαθείας καὶ διαβολῆς τῶν ... ἄλλων. Πῶς θὰ ἤρκοιν οἱ ἀερώδεις αὐτοὶ λόγοι νὰ ἐξηγήσουν τὴν ἀποτυχίαν, ἂν τὸ ἔργον ἦτο στερεόν; Θέλομεν νὰ μᾶς ἐννοήσῃ ὁ κ. ὑπουργὸς τῆς Παιδείας, πρὸ πάντων διὰ νὰ ἀποκομισθῇ κάποιον διδάγμα ἀπὸ τὴν ἀποτυχίαν. Διότι πολὺ φοβοῦμεθα ὅτι δὲν ἀπεκομισθῇ, ἂν κρινώμεν ἀπὸ τὴν δῆλωσιν ὅτι πρόκειται νὰ λειτουργήσῃ τὸ θέατρον, ἐπισκευαζομένου τὸ ταχύτερον τοῦ κτιρίου. Δὲν φρονοῦμεν ὅτι καὶ πάλιν εὐρίσκειται ὁ κ. ὑπουργὸς εἰς τὴν ὀρθὴν ὁδόν. Τὸ ζήτημα δὲν εἶνε θέμα ἐπισκευῆς τοῦ κτιρίου ἀπλῶς. Χρειάζεται νὰ λείψουν αἱ πολυπρόσωποι καὶ πολυδάπανοι δικαίσεις καὶ τὸ πολυτελὲς προσωπικόν, ὅχι μόνον διὰ λόγους οἰκονομικοῦς, σοβαροῦς καὶ αὐτοῦς, ἀλλὰ καὶ διὰ καλλιτεχνικοῦς. Πρέπει νὰ ἐννοήσῃ ὁ κ. ὑπουργὸς ὅτι ἀναβίωσης τοῦ ἀνασταλέντος θεάτρου, μὲ τὴν μορφήν πού κατεδικάσθη, δὲν θὰ εἶνε ἀνεκτὴ ἀπὸ τὴν δημοσίαν γνώμην. Ἐπὶ πλέον τὸ θέατρον πρέπει νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴν δαπάνην τοῦ ἡμίσεως ἑκατομμυρίου τῆς δραματικῆς σχολῆς. Πρέπει νὰ ὑπαχθῇ τὸ φῶδρον, τὸ ὁποῖον ἀναλαμβάνει νὰ τὴν συντηρήσῃ εὐφραπέστατα μὲ μόνον ἑκατὸν πενήντα χιλιάδας δραχμῶν.

«Ἐλεύθερον Βῆμα» 28 Ἰανουαρίου 1931

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ κ. Θ. ΠΕΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Φίλε κ. Διευθυντά,

Εἰς τὰ σημερινὰ ἑσπερινὰ φύλλα ἀνέγνωσα ἀνακοίνωσιν τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας κ. Γ. Παπανδρέου διὰ τῆς ὁποίας ἀνασκευάζονται τὰ γραφέντα περὶ δῆθεν διασπαθίσεως ἑκατομμυρίων τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου» ὑπὲρ εἰνοουμένων τοῦ κ. ὑπουργοῦ.

Ἐπειδὴ ὑπῆρξα ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου» καὶ μέχρι πρὸ μηνὸς ὁ οἰκονομικὸς σύμβουλός του αἰσθάνομαι τὴν ὑποχρέωσιν νὰ δηλώσω ὅτι οὐδεὶς τῶν γενομένων μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς παρατησῆσός μου διορισμῶν ὀφείλεται εἰς τὸν κ. ὑπουργόν τῆς Παιδείας. Καθ' ὅλον τὸ ἐξάμηνον διάστημα, καθ' ὃ διεχειρίσθη μετὰ τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς ἐκτελεστικῆς

ἐπιτροπῆς τὰ οικονομικά τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου», ὁ κ. Γ. Παπανδρέου δὲν μᾶς ὑπέδειξε οὐδένα διορισμὸν οὐδὲ μᾶς ἐξέφρασεν ἐπιθυμίαν, ἥτις θὰ ἐπεβάρινε καὶ δι' ἐλαχίστης δαπάνης τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ θεάτρου.

Ἄφου δὲ μοῦ δίδεται ἡ εὐκαιρία ὀφείλω νὰ διακηρῶσσω ὅτι καθ' ὄλον τὸ διάστημα τῆς ἐξαμήνου ὑπηρεσίας μου εἰς τὸ «Ἐθνικὸν Θέατρον» εἶχα καθημερινῶς σχεδὸν ἀφορμὰς νὰ ἐκτιμῶ τὸν μέγιστον ἐνθουσιασμὸν τοῦ κ. ὑπουργοῦ ὑπὲρ τῆς ὥραίας αὐτῆς ὑποθέσεως καὶ τὸ ζῴηρότατον ἐνδιαφέρον του ὑπὲρ τῆς ἐδραϊώσεως καὶ τῆς προκοπῆς τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου». Δὲν νομίζω ὅτι θὰ θίξω τοὺς τέως συναδέλφους μου ἐν τῇ διοικήσει τοῦ θεάτρου, ἐὰν βεβαιώσω ὅτι ὁ κ. ὑπουργὸς οὐδενὸς ἡμῶν εἰργάσθη καὶ ἐκοπίωσε ὀλιγώτερον διὰ τὴν ἐξομάλυνσιν τῶν δυσχερειῶν, αἵτινες φυσικὸν ἦτο νὰ παρουσιασθοῦν εἰς τὰ πρῶτα βήματα τοῦ ἰδρύματος, διὰ τὴν ὀργάνωσιν αὐτοῦ, διὰ τὴν ἐλλύσιν δυσχερεστάτων προβλημάτων, τὰ ὁποῖα εἶχαν ἀναφανῆ διὰ τὰς προπαρασκευαστικὰς ἐργασίας τῆς ἀνακαινίσεως τοῦ χειμερινοῦ θεάτρου καὶ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ θερινοῦ τοιοῦτου.

Ἄλλὰ ἡ μεγαλειτέρα ἔνδειξις τοῦ εὐκριντοῦς ἐνδιαφέροντος τοῦ κ. ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας ὑπὲρ τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου» εἶνε ἡ πρωτοβουλία, ἣν ἔλαβε νὰ συστήσῃ εἰς τὴν διοίκησιν αὐτοῦ τὴν ματαίωσιν τῆς ἐνάρξεως τῶν παραστάσεων του κατὰ τὴν προσεχῆ ἄνοιξιν, ἐκ τῆς ὁποίας τὸ θέατρον ἐκινδύνευε νὰ ὑποστῇ μεγάλης ὑλικῆς ζημίας καὶ μεγαλειτέρας γενικῆς τοιαύτας.

Μὲ αἰσθήματα φιλίας

Θ. ΠΕΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

«Ἐλεύθερον Βῆμα» 28 Ἰανουαρίου 1931

* *

Εἰς τὸ ἔθνικόν θέατρον συνήλθε χθὲς τὸ ἀπόγευμα τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τούτου. Τὸ συμβούλιον μετὰ μακρῶν συσκέψεων, καθ' ἣν συνεζήτησε τὸ ζήτημα τῶν ἐπισκευῶν τοῦ θεάτρου καὶ τοῦ χρόνου τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας του ἐξέδωκε τὸ κάτωθι ἀνακοινωθέν:

«Τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τοῦ ἔθνικοῦ θεάτρου, συνελθὸν σήμερον τὸ ἀπόγευμα, ἤκουσε τὴν εἰσηγήσιν τῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία ἐξέθεσε διὰ τοῦ οικονομικοῦ τῆς συμβούλου τὴν οικονομικὴν κατάστασιν τοῦ ὀργανισμοῦ, ὡς ἐμφανίζεται σήμερον λόγῳ τῆς καθυστερήσεως τῆς παρασχῆς τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου 4615 προβλεπομένων ὑπολοίπων πόρων.

Ὁμοφώνως ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν ὅπως ἀναβάλῃ τὴν ἔναρξιν τῶν παραστάσεων διὰ τὸν προσεχῆ χειμῶνα, ἵνα ἐν τῷ μεταξὺ καταστῇ δυνατὴ ἡ σύναψις καὶ ἐξυπηρέτησις δανείου, τὸ ὁποῖον θὰ χρησιμεύσῃ διὰ τὴν ἐπισκευὴν τοῦ ἔθνικοῦ θεάτρου.

Αἱ ἐπισκευαὶ θ' ἀρχίσουν ἀμέσως, ἐλπίζεται δὲ ὅτι συμφώνως πρὸς τὴν βεβαίωσιν τὴν ὁποίαν παρέσχον οἱ ἐξετάσαντες τὸ κτίριον τοῦ θεάτρου μηχανικοὶ τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας, ἡ μέλλουσα νὰ ἀρχίσῃ ἐπισκευὴ θὰ ἔξῃ τερματισθῆ μέχρι τοῦ προσεχοῦς Νοεμβρίου.

Ἡ ἐπισκευὴ θὰ ἀποβλέπῃ εἰς τὴν στερέωσιν, τὴν θέρμανσιν, τὸν φωτισμὸν καὶ τὸν ἀερισμὸν τοῦ θεάτρου, θὰ γίνῃ δὲ κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε

εὐθὺς ὡς τὸ ἐπιτρέφουν οἱ πόροι τοῦ θεάτρου νὰ γίνῃ καὶ ἡ πλήρης ἐπισκευὴ, συμφώνως πρὸς τὸ ὑφιστάμενον γενικὸν σχέδιον.

Ἐν τῷ μεταξύ θὰ πραγματοποιηθῇ κάθε δυνατὴ οἰκονομία τῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς προσφερθείσης νὰ ἐργάζεται ἄνευ ἀποζημιώσεως, μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας τοῦ θεάτρου καὶ τοῦ προσωπικοῦ τοῦ θεάτρου περιοριζόμενον εἰς τὸ ἐλάχιστον δυνατόν ὄριον.

Τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τοῦ ἐθνικοῦ θεάτρου θεωρεῖ καθήκον του νὰ ἐκφράσῃ τὴν λύπην του διὰ τὴν ἐπίθεσιν ἢ ὅποια ἐπεχειρήθῃ ἐναντίον τοῦ θεσμοῦ τοῦ θεάτρου καὶ νὰ διαβεβαιώσῃ τὴν κυβέρνησιν καὶ τὴν κοινὴν γνώμην ὅτι παρὰ τὰ περιορισμένα οἰκονομικὰ μέσα, τὰ ὁποῖα ἐτέθησαν εἰς τὴν διάθεσίν του, τὸ ἐθνικὸν θέατρον συντόμως θὰ λειτουργήσῃ. Προσέτι τὸ διοικητικὸν συμβούλιον πιστεύει ὅτι ἡ κοινὴ γνώμη ἐξακολουθεῖ πάντοτε νὰ ἀποβλέπῃ μετὰ συμπαθείας καὶ ἐμπιστοσύνης πρὸς τὸν θεσμόν τοῦ ἐθνικοῦ θεάτρου καὶ εἶνε πεπεισμένον ὅτι τὸ θέατρον θὰ ἐπιτύχῃ τὸν ἐπιδιωκόμενον ὑψηλὸν του σκοπὸν, δικαιῶνον τὰς κοινὰς προσδοκίας.

Νικ. Δάσκαρης, Γρ. Σενόπουλος, Γ. Δαμβέργης, Ἐλένη Οὐράνη, Ἀχ. Κύρου, Χ. Δαγαλέξης, Γ. Πεσματζόγλου, Ἡλ. Βουντιερίδης, Π. Καλογερίκος, Γ. Γρυπάρης, Π. Νεβάνας, Θ. Συναδινός, Φ. Πολίτης.

Ἐφημερίδας 30 Ἰανουαρίου 1931.

Ο ΣΚΗΝΟΘΕΤΗΣ

Κύριε Διευθυντά,

Νομίζω ὅτι ἔχω καὶ ἐγὼ τὸ δικαίωμα διὰ πρώτην καὶ τελευταίαν φορὰν νὰ πῶ δύο λέξεις ἐπὶ προσωπικοῦ μου ζητήματος ἐν σχέσει μετὰ τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου». Ἐγὼ τὸ δικαίωμα, διότι κληθεὶς νὰ προσφέρω τὰς δυνάμεις μου εἰς τὸ «Ἐθνικὸν Θέατρον» ἐξετέλεσα μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης εὐσυνειδήτως τὸ καθήκον μου.

Ἐδέχθην διὰ πρώτην φορὰν νὰ μισθοδοτηθῶ ἐργαζόμενος εἰς τὸ ἑλληνικὸν θέατρον, διότι ἤμην βέβαιος ὅτι καρποφόρος θὰ ἦτο ἡ ἐργασία μου. Εἶμαι ὑπερήφανος ὅτι τὸ κατόρθωσα καὶ προκαλῶ πάντα δυνάμενον νὰ με διαφεύσῃ. Ἀνέλαβα τὴν θέσιν τοῦ σκηνοθέτου παρακληθεὶς, καὶ τὴν ἀνέλαβα ἐν πεποιθήσει ὅτι ἡ ἐργασία μου ἂν δὲν ἦτο τὸ ἀπολύτως ἐξαιρετικόν—πράγμα ἄγνωστον ἀκόμη διὰ τὸ ἑλληνικὸν θέατρον—θὰ ἦτο ἰσάξια πάντως πάσης ἄλλης ἑλληνικῆς ὁμοίας φύσεως καλλιτεχνικῆς δημιουργίας.

Ἀφροῦ ἐπὶ μίαν σχεδὸν ὀλόκληρον ζωὴν ἐργασίας διὰ τὸ ἑλληνικὸν θέατρον εἶδα ἐκπληρούμενον τὸ ὄνειρόν μου νὰ προσφέρω καὶ ἐγὼ κάτι εἰς τὸ «Ἐθνικὸν Θέατρον» τῆς πατρίδος μου, δὲν ἀνέμενα νὰ ἀκούσω ὅτι εἰς αὐτὸ εἰσῆλθα διὰ ν' ἀπολαύσω μισθοῦς ὡς ἀργόμισθος, καὶ δὲν τὸ ἀνέμενα, διότι ἐπαναλαμβάνω νὰ εἶπω, εἶχα, ἔχω καὶ θὰ ἔχω ἀπαράβια δικαιώματα διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι ἐργάζομαι εὐσυνειδήτως. Ἐδέχθην τὴν προσφερθείσαν μοι ἐργασίαν καὶ μέχρι σήμερον ἔχω τὸ θάρρος νὰ πῶ ὅτι ἐφάνην ἀξίος τῆς προτιμήσεως ἐκείνων οἱ ὅποιοι με ἐξέλεξαν καὶ ἐπὶ τῇ βάσει ἠθικῆς μετ' αὐτὸν συμφωνίας ἀνέλαβα ὑποχρεώσεις καὶ εἰς τὴν κοινωνικὴν μου ζωὴν. Τὰς ὑποχρεώσεις αὐτὰς τὰς ἠθικὰς καὶ τιμὰς, οὐδεὶς ἔχει δικαίωμα νὰ μοῦ τὰς ἀρνήσῃ καὶ τὰς ἀμφισβήτησῃ ὅσον ὑψηλὰ καὶ ἂν ἴστανται.

Εἰς τὸ «Ἐθνικὸν Θέατρον» ἐκλήθην νὰ ἐργασθῶ ἐπὶ ὀρισμένην θητεία. Οὐδεὶς λόγος λοιπὸν συντρέχει ν' ἀπομακρυνθῶ τῆς ἐργασίας μου ἄνευ ἐιδικῆς ἀφορμῆς, τῆς ὁποίας αἴτιος νὰ εἶμαι μόνον ἐγὼ. Ἄν πρόκειται νὰ μὴ λειτουργήσῃ τὸ «Ἐθνικὸν

Θεάτρον» δι' οιονδήποτε λόγον, βεβαίως δὲν εἶμαι ἐγὼ ὁ αἴτιος, ἐγὼ, ὁ ἐργασθεὶς ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς εἰσόδου μου εἰς αὐτὸ διὰ τὴν λειτουργίην καὶ φανῆ ἀξίον τῆς ἀποστολῆς του. Οὐτε ἐγὼ, οὔτε οἱ ἄλλοι οἱ προσληφθέντες εἰς τὸ «Ἐθνικὸν Θεάτρον» καὶ ὧν ὁ ἀριθμὸς εἶνε ὀλίγιστος, εὐσυνειδήτως ἐργαζόμενοι, δὲν εἰμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ φανώμεθα εἰς τὴν κοινωνίαν ὡς ἀνάξιοι τῆς ἐντολῆς τὴν ὅποιαν μᾶς ἀνέθεσαν. Δὲν γνωρίζω τί σκέπτονται οἱ ἄλλοι, ἀλλ' ἐγὼ ἔχων τὸ δίκαιον ὑπὲρ ἐμοῦ θὰ ἀναμείνω τὴν λύσιν τὴν ὅποιαν θὰ δώσῃ τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρον», λύσιν σύμφωνον πρὸς τὸ ἀναμφισβήτητον δίκαιόν μου. Οἰωνδήποτε ὁμως ἀδικίαν ἐναντίον μου, θὰ ζητήσω νὰ ἐπανορθώσῃ τὸ σεβαστὸν συμβούλιον τῆς ἐπιχρητείας, τὸ ὅποιον ἐνέκρινε τὸν νόμον καὶ τὸν ὀργανισμόν τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρον» ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων διωρίσθη εἰς αὐτὸ ὄχι ὡς ἀργόμισθος, ἀλλ' ὡς τίμιος καὶ ἀφωσιωμένος ἐργάτης.

Περὶ τὸν νὰ τονίσω ὅτι δὲν ζητῶ ἀπὸ τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρον» νὰ με ὀνομάσῃ ἀργόμισθον αὐτοῦ ἐπὶ ὀρισμένη θητεία, ἀλλὰ νὰ μοῦ ἰκανοποιήσῃ τὴν τρωθείσαν φιλοτιμίαν μου καὶ νὰ μοῦ ἀποδώσῃ τὸ δίκαιον ἵνα οὕτω φανῶ συνεπὴς πρὸς τὰς κοινωνικὰς ὑποχρεώσεις ἃς ἐνέλαβον κληθεὶς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἔθνικῆς σκηνῆς.

Μετὰ τῆμῆς

«Ἐλεύθερον» Βῆμα 30 Ἰανουαρίου 1931

ΜΙΛΤ. Γ. ΛΙΔΩΡΙΚΗΣ

ΟΙ ΗΘΟΠΟΙΟΙ

Μετὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου οἱ προσκληθέντες ἠθοποιοὶ διὰ νὰ λάβουν μέρος εἰς τὸν θίασον τοῦ ἔθνικοῦ θεάτρον, εὐρεθέντες χωρὶς ἐργασίαν, γιὰ τὴν ἐν τῷ μεταξὺ διελύθησαν οἱ περισσότεροι θίασοι, δι' ὑπομνήματός των ἐξήτησαν τὴν πληρωμὴν τοῦλάχιστον ἐνὸς μισθοῦ ὅπως ἀνασυγκροτηθοῦν. Μετὰ ἀνταλλαγὴν πολλῶν γνωμῶν καὶ συζητήσεων ἀνεκοινώθη ὅτι δὲν ἦτο δυνατὴ ὑπὸ τοῦ νόμου, ἐφ' ὅσον δὲν ὑπεγράψαν σὺν συμβόλαια, ἢ καταβολὴ τοῦ μισθοῦ.

Ἐδόθη ὁμως ἡ ὑπόσχεσις, ἡ ὅποια καὶ ἐξεπληρώθη ἀργότερα, ὅτι ἐκ τοῦ ταμείου ἀνεργίας τῶν ἠθοποιῶν θὰ δοθοῦν διάφορα χρηματικὰ δάνεια πρὸς ἀνασυγκρότησιν τῶν θιάσων.

ΝΕΑ ΠΡΟΣΚΛΗΣΙΣ ΗΘΟΠΟΙΩΝ

Ἡ διεύθυνσις τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρον τὸν Ὀκτώβριον (1931) ἀπέστειλε νέας προσκλήσεις πρὸς τοὺς ἠθοποιούς μετὰ τὴν δῆλωσιν ὅπως μέχρι τῆς 1ης Νοεμβρίου δηλώσουν ἐὰν ἀποδέχονται νὰ συμμετάσχουν εἰς τὸν θίασον. Ὅσοι ἀπεδέχθησαν τὴν πρόσκλησιν ἀτήνησαν ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας καὶ τὴν 15ην Νοεμβρίου ὑπέγραψαν τὸ συμβόλαιόν των.

Ἐκ μέρους τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρον ὑπέγραψε τὰ συμβόλαια ὡς ἀντιπρόσωπον αὐτοῦ ὁ πρόεδρος τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου κ. Νικόλαος Λάσκαρης. Οἱ ἠθοποιοὶ οἱ ὅποιοι ὑπέγραψαν συμ-

βόλαια και προσελήφθησαν δια την πρώτην περίοδον τῆς λειτουργίας του μέχρι Μαΐου 1933 εἶνε οἱ κατωτέρω κατά τὸν ἐπίσημον κατάλογον.

Αἰμίλιος Βεάκης, Νικόλαος Ροζάν, Τηλ. Δεπενιώτης, Κωνστ. Μουσούρης, Νικόλαος Δενδραμῆς, Σαπφῶ Ἀλκαίου, Καίτη Ἀνδρεάδου, Καίνα Κωνσταντινοπούλου (Παξινού), Ἀλίκη Μουσούρη, Μαίρη Σαγιάνου, Χριστόφ. Νέζερ, Λ. Λούης, Μιχ. Ἰακωβίδης, Ἀλέξ. Μινοῦτης, Γεώργ. Γληνός, Νικ. Παρασκευάς, Ἀθανασία Μουστάκα, Μαρ. Ραφτοπούλου, Νικ. Παπαγεωργίου, Ἡ. Δεστούνης, Εὐάγ. Μαμίας, Χρ. Εὐθυμίου, Νέλλη Μισσέλλου, Ἐμ. Κατράκης, Κ. Τζαβαλάς, Ἰω. Αὔλωντης, Χ. Φαρμάκης, Θεόδ. Ἀρώνης, Σμαρ. Βεάκη, Μερῶπη Νέζερ, Ἄννα Σταυρίδου, Μύρων Ρούσσος (ὕποβολεύς).

Μεταξὺ τῶν ἠθοποιῶν προσεκληθῆ και ἡ δις Ἑλένη Παπαδάκη και ἀπάντησε τηλεγραφικῶς ἐκ Κων/πόλεως ὅπου εὐρίσκειτο μετὰ θιάσου ὅτι ἀποδέχεται. Ἄλλ' ἐπειδὴ δὲν παρευρέθη ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας εἰς τὰς Ἀθήνας διὰ νὰ υπογράψῃ τὸ συμβόλαιον, οὔτε και ἐδικαιολόγησε τὴν ἀπουσίαν της, ἡ διοίκεισις τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου τὴν διέγραψε τοῦ καταλόγου.

ΤΥΠΟΣ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΥ ΤΩΝ ΗΘΟΠΟΙΩΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τὴν δεκάτην τετάρτην τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου τοῦ χιλιοστοῦ ἑνεαεκοσιοστοῦ τριακοστοῦ πρώτου ἔτους, μεταξύ ἀφ' ἑνὸς μὲν τοῦ

κατωτέρω «Τὸ Θέατρον» ἐπονομαζομένου, ἀφ' ἑτέρου τ κατωτέρω «Ἡθοποιὸς» ἀναγραφόμενου, συμφωνοῦνται και συνομολογοῦνται τὰ ἑξῆς:

Τὸ Θέατρον προσλαμβάνει ὡς μέλος τοῦ θιάσου αὐτοῦ τ ὑπὸ τοὺς ἑξῆς ὄρους και συμφωνίας:

1ον) Ἡ πρόσληψις αὕτη γίνεται διὰ περίοδον ἀρχομένην ἀπὸ 16 Νοεμβρίου 1931 και λήγουσαν τὴν 31 Μαΐου 1933.

2ον) ἐν λόγῳ ἠθοποιὸς ὑποχρεοῦται ἀσυζητητῆ και δεχθῆ τὴν ἐκτέλεσιν παντὸς οἰουδῆποτε ρόλου και ἄνευ τινὸς ἐξαιρέσεως ἢ ἐπιφυλάξεως, ὧν τὸ Θέατρον κατά τὴν ἀπόλυτον αὐτοῦ κρίσιν ἠθέλει ἀναθέσῃ αὐτῷ.

3ον) Ὁ ὀργανικὸς μηνιαίος μισθὸς τ ἄνω ἠθοποιῷ ὀρίζεται εἰς Δραχμὰς (). Τὸ σύνολον τοῦ ὡς ἄνω μισθοῦ μειοῦται ὅμως κατά 10 ο)ο λόγῳ προσωρινῶν ἀναγκῶν τοῦ

προϋπολογισμού τοῦ Θεάτρου. Τὸ Θεάτρον ἐπιφυλάσσει ἑαυτῷ τὸ ἀπόλυτον δικαίωμα νὰ κρίνῃ πότε οἱ λόγοι οἱ δικαιολογοῦντες τὴν τοιαύτην μείσιν θὰ ἐκλείψουν, ὥστε α) νὰ ἐπιστραφῇ τὸ κρατηθὲν ποσὸν ἢ ποσοστὸν οὐτοῦ, β) νὰ περιορισθῇ τὸ μηνιαίως κρατούμενον ποσοστὸν καὶ γ) νὰ καταργηθῇ ἕξ ὀλοκλήρου ἢ κρᾶττις. Πᾶν ζήτημα σχέσιν ἔχον πρὸς τὸν μισθὸν ἢ ἐκ τοῦ μερέθους αὐτοῦ ἔξαρτώμενον, λ. χ. φόρος, χαρτόσημον, ἀποζημιώσεις περιουσιῶν κλπ. θὰ καθορίζεται ἐπὶ τοῦ οὗτω μειουμένου μισθοῦ, ὅστις εἶναι πάγχιος μὴ ὑποκείμενος εἰς οὐδεμίαν ἀξομείωσιν, ὅσαυδήποτε παραστάσεις καὶ ἂν δοθῶσι κατὰ μῆνα καὶ ἀσχετῶς τοῦ εἰς πόσας θὰ συμμετέχη ἡθοποιός. Εἰς τὸ ἄνω ποσὸν περιλαμβάνονται καὶ ἅσασαι αἱ ἀπογενματιναὶ καὶ ἔκτακτοι παραστάσεις, ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁποίων ὀρίζεται ἑβδομαδιαίας ἐκ δύο. Ὁ ἄνω μισθὸς θὰ καταβάλεται κατὰ δεκαήμερον καὶ εἰς τὸ τέλος ἐκάστου δεκαήμερου. Προκαταβολὴ δὲν δύναται νὰ δοθῇ παρὰ μόνον ἐν περιπτώσει ἀσθενείας καὶ κατ' ἐξαιρέσιν καὶ μόνον ἐὰν καὶ ἐφ' ὅσον ἐγκριθῇ αὕτη παρὰ τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ καὶ τοῦ Οἰκονομικοῦ Συμβούλου.

4ον) Ὁ ἄνω μειωμένος κατὰ τὰ 10 ο)ο μισθὸς μειοῦται εἰς τὰ δύο τρίτα αὐτοῦ καθ' οὗς μῆνας τὸ Θεάτρον ἀργεῖ, ἤτοι κατὰ τὰς θερινὰς διακοπὰς καὶ τὴν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας αὐτοῦ περίοδον τῶν δοκιμῶν.

5ον) Τὰ τέλη χαρτοσήμου ἐπὶ τῆς μισθοδοσίας, οἱ φόροι, καὶ πᾶσα ἄλλη πιρομοία ἐπιβάρυνσις πληρώνονται ὑπὸ τοῦ ἡθοποιοῦ.

6ον) Ἡ διανομὴ τῶν ρόλων ἀποτελεῖ ἀναφαίρετον καὶ ἀπόλυτον δικαίωμα τοῦ Θεάτρου, πᾶσα δὲ ἄρνησις ἐπιφέρει τῇ μονομερεῖ βουλήσει τοῦ Θεάτρου τὴν διάλυσιν τοῦ παρόντος.

7ον) ἡθοποιὸς ἀπροφασίστως ὑποχρεοῦται νὰ μεταβαίη καὶ ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν εἰς καλλιτεχνικὰς περιουείας, ἐφ' ὅσον ἤθελεν ἀποφασισθῇ τοῦτο ὑπὸ τοῦ Θεάτρου. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πλὴν τοῦ μισθοῦ θὰ καταβάλλεται αὐτῷ ὡς ἐπιμίσθιον, ἤτοι ὡς πρόσθετος ἀμοιβὴ ποσὸν ἴσον πρὸς τὸ ἡμισυ τοῦ μισθοῦ καὶ τὰ ὀδοιπορικὰ ἐφ' ὅσον ἡ περιουεία γίνεται ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος, ἐὰν δὲ αὕτη γίνεται εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν τὸ ποσὸν τοῦ ἐπιμισθίου θὰ κανονίζεται ὑπὸ τοῦ Θεάτρου καὶ κατὰ τὴν ἀπόλυτον αὐτοῦ κρίσιν.

8ον) ἡθοποιὸς ὑποχρεοῦται νὰ τηρῇ ἐπακριβῶς καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης δυστροπίας καὶ ἀντιλογίας, τὰς διατάξεις τῶν νόμων καὶ διαταγμάτων τῶν σχετικῶν πρὸς τὸ θέατρον, τοὺς ἐσωτερικοὺς κανονισμοὺς, τοὺς εἰδικούς τοιοῦτους, πᾶσαν ὀδηγίαν καὶ πᾶσαν ἐντολὴν διδομένην ὑπὸ τοῦ Θεάτρου, ἀκόμη καὶ ἐὰν ἡ τήρησις αὐτῶν ὑποβάλλῃ αὐτὸν εἰς πρόσθετον ἢ βαρύτεραν ἐργασίαν, ἀρκεῖ νὰ μὴ ἐπιβαρύνῃ αὐτὸν χρηματικῶς. Τοι-

αὐτὴ ὅμως ἐπιβάρυνσις δὲν θεωρεῖται ἢ ἐπιβολὴ κρατήσεων ἢ προστίμων. Τὸ Θέατρον δικαιοῦται εἰς μονομερῆ μεταβολὴν τοῦ ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ καὶ ἠθοποιὸς ὑποχρεοῦται νὰ τηρῇ καὶ τοὺς νέους ὅρους.

9ον) ἠθοποιὸς ὑποχρεοῦται νὰ ἐμφανίζεταί εἰς τὸ Θέατρον καθ' ἐκάστην εἰς τὰς ὥρας τῶν δοκιμῶν καὶ παραστάσεων ἄνευ εἰδικῆς προσκλήσεως. Νὰ ἀντικαθιστᾷ ἠθοποιὸς ἢ νὰ συμμετέχῃ εἰς ἔργον ὑποκαθιστοῦν τὸ ἀναγγελλθὲν ἐφ' ὅσον ἤθελε πρὸς τοῦτο παραστῆ ἀνάγκη.

10ον) Ἀπαγορεύεται εἰς τὸ ἠθοποιὸν ἢ καθ' οἷονδῆποτε τρόπον συμμετοχὴ εἰς ἕτερον θίασον ἢ ἢ συμμετοχὴ καὶ εἰς παραστάσιν μὴ διδομένην ὑπὸ τοῦ Θεάτρον.

11ον) ἠθοποιὸς δικαιοῦται ἐτησίως εἰς μηνιαίαν ἄδειαν μὲ πλήρεις ἀποδοχάς. Ἡ ἐποχὴ ὅμως τῆς χορηγίσεως αὐτῆς ἔξαπτάται ἐκ τῆς ἀπολύτου κρίσεως τοῦ Θεάτρον.

12ον) Ἀσθένεια πιστοποιουμένη ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ τοῦ Θεάτρον θεωρεῖται ὡς ἀπουσία δεδικαιολογημένη. Παράτασις ὅμως τῆς ἀσθενείας πέραν τῶν τριῶν μηνῶν δύναται νὰ συνεπαγάγῃ τὴν διάλυσιν τοῦ παρόντος τῆ βουλῆσαι τοῦ Θεάτρον.

13ον) Ἀπαγορεύεται εἰς τὸ ἠθοποιὸν νὰ προβαίῃ εἰς οἰανδήποτε ἀνακοίνωσιν σχετικὴν πρὸς τὸ θέατρον. Δέον νὰ συμπεριφέρεται κοσμίως, νὰ σέβεται τοὺς προϊσταμένους καὶ νὰ συνεργάζεται φιλικῶς μετὰ τῶν συναδέλφων τ

14ον) Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐπικαλεσθῇ ἄγνοιαν διαταγῆς ἐκδοθείσης ἢ τοιχοκολληθείσης.

15ον) Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν τὸ Θέατρον ἀποφασίσῃ τὴν ὀλικὴν ἢ μερικὴν ἐπιστροφὴν τῆς ἐν τῷ ἄρθρῳ 3 ὀρισθείσης κρατήσεως, κρατεῖται ἐκ τοῦ ἐπιστρεφόμενου ποσοῦ ἢ ἐκ τοῦ ἄρθρου 83 τοῦ Ὁργανισμοῦ προβλεπομένη ἐγγύησις, συμπληρουμένη ἐν ἀνάγκῃ εἰς τὸ ἀκέραιον, συμφώνως πρὸς τὰ ἐν τῷ αὐτῷ ἄρθρῳ ὀριζόμενα. Τὸ ποσὸν τοῦτο ὅπερ θὰ χρησιμεύῃ ὡς ἐγγύησις μερικῇ τῆς ὑπὸ τὸ ἠθοποιὸν τηρήσεως τῶν ἔναντι τοῦ Θεάτρον ὑποχρεώσεών τ θὰ ἐπιστρέφεται ἀτόκως μετὰ τὴν λήξιν τῆς περιόδου δι' ἣν τὸ παρὸν συνομολογεῖται.

16ον) Ἡ παράτασις ἐκ μέρους τ ἠθοποιοῦ ἐνὸς τῶν ὁρῶν τοῦ παρόντος συνεπάγεται τὴν καταβολὴν ποινικῆς ρήτρας δραχ. τὴν κατάπτωσιν τῆς ἐγγυήσεως καὶ τὴν τῆ μονομερεῖ βουλήσαι τοῦ Θεάτρον διάλυσιν τοῦ παρόντος. Ἡ ἐκ μέρους τοῦ Θεάτρον διάλυσιν τοῦ παρόντος θὰ συνεπάγεται ὡς μόνην ὑποχρέωσιν τὴν καταβολὴν τῶν μισθῶν μέχρι τῆς λήξεως τῆς περιόδου. Ἡ δὲ ἀποζημίωσις αὕτη θὰ καταβάλλεται κατὰ δεκαήμερον ὡς καὶ ὁ μισθός.

ΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΗΣ ΕΝΑΡΞΕΩΣ. Η ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ

Τὴν ἐπομένην τῆς ὑπογραφῆς τῶν συμβολαίων (16 Νοεμβρίου) ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τοῦ ἐθνικοῦ θεάτρου καὶ ἐτελέσθη ἄγιασμός ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ διοικητικοῦ Συμβουλίου, τῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς καὶ ὀλοκλήρου τοῦ προσωπικοῦ. Ὁ διευθυντῆς τοῦ ἐθνικοῦ θεάτρου κ. Ἰωάν. Γρυπάρης μετὰ τὸν ἄγιασμόν προσεφώνησε τοὺς ἡθοποιοὺς ὡς ἑξῆς:

«Δὲν πιστεύω νὰ εὑρίσκει κανεὶς ἀδικαιολόγητὴν τὴν ἰδιαίτην συγκίνησιν ποὺ αισθάνομαι αὐτῇ τῇ στιγμῇ, καὶ ποὺ δὲν ἤμπορεῖ παρά τὸν ἴδιον τὸ βαθμὸν νὰ τὴν αισθάνεσθε καὶ σεῖς ὅλοι, ἀγαπητοὶ μου καλλιτέχναι, ποὺ οἶσ' ἔλαχε ὁ ἐπίφορος κληρὸς νὰ ἀποτελέσετε τὸν πρῶτον θίασον τοῦ Ἐθνικοῦ μας Θεάτρου.

Καὶ πραγματικῶς. Ὑστερ' ἀπὸ πολύμηνη δολιχοδρομία, γεμάτη ἀπὸ τόσους κλυδωνισμοὺς καὶ περιπέτειας, ἀξιωνόμεθα σήμερον νὰ προσγειωθῶμεν στὸν ἀκραῖον τοῦ δρόμου μας σταθμὸν καὶ νὰ πατήσουμε τὰ προπύλαια τοῦ Ναοῦ, ὅπου καλοῦμεθα ἀπὸ κοινοῦ μαζί σας νὰ ἱερωγήσωμε.

Ὡς τώρα, σ' ὅλο αὐτὸ τὸ μακρὸν διάστημα, ἡ Διοίκησις τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου, τὸ Διοικητικὸν τοῦ Συμβουλίου καὶ ἡ Ἐκτελεστικὴ τοῦ Ἐπιτροπῆ—αὐτῇ προπάντων—ἀγόγγυστα καὶ σχεδὸν ἀδιαμαρτύρητα ἐσῆκωνε στοὺς ὤμους τῆς τὴν εὐθύνην μιᾶς βραδύτητος, ποὺ καμμὶν δικαιοσύνη δὲν θὰ τὸ ἐπέτρεπε νὰ τῆς καταλογισθῇ ἕξ ὀλοκλήρου, καὶ ὑπέφερε ἐπιθέσεις, ποὺ μόνον μὰ ἐκ προμελέτης κακόπιστη διάθεσι θὰ μπορούσε νὰ δικαιολογήσῃ.

Ὅπως δὲποτε, ἡ περίοδος αὐτῆς τῆς τόσον ἀχάριστης γιὰ μᾶς δοκιμασίας, μπορούμε νὰ ποῦμε πὼς πέρασε, κι' ἡ σημερινὴ μέρα σημειώνει, πιστεύω, τὸ ὀριστικὸν τῆς τέλους, γιατί, μετὰ τὴν τελειωτικὴν συγκρότησιν τοῦ καλλιτεχνικοῦ τοῦ θίασου καὶ τὴν ἐναρξιν τῶν δοκιμῶν ἀρχίζει πραγματικὰ ἡ λειτουργία τοῦ Ἐθνικοῦ μας Θεάτρου.

Καὶ μετὰ αὐτῇ τὴν εὐκαιρία, οἶσ' ἀπευθύνω ἐν πρώτοις, ἐκ μέρους καὶ τῶν λοιπῶν συναδέλφων μου τῆς Διοικήσεως, ἕνα θερμὸν καὶ ἐγκάρδιον χαριετισμὸν, ἀγαπητοὶ μας καλλιτέχνες, ποὺ στὰ χέρια σας σήμερον ἐμπιστευόμεσθε αὐτῇ τὴν τύχῃ καὶ τὸ μέλλον τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου.

Τὸ ἀντιλαμβάνεσθε βέβαια πὼς δὲν εἶναι καμμὶν ὑπερβολή, οὔτε ἀπὸ φιλοφρόνημα, οὔδε κενὸ ἀερολόγημα αὐτὸ ποὺ λέγω καὶ πολὺν περισσότῃ, δὲν ὑποθέτω πὼς ὑπάρχει φόβος νὰ νομισθῇ ὅτι ζητῶ νὰ κατοχυρώσω προκαταβολικῶς τὴν δικήν μας εὐθύνην μετὰ τὸ νὰ δίδω τόσο πρωτεύουσα καὶ ἐξακριβητὴ σημασίαν ἐπὶ τῆς δικῆς σας συμβολῆς, ὥστε νὰ ἐξαρτῶ ἀπ' αὐτῇ τὸ μέλλον καὶ τὴν τύχην τοῦ κοινοῦ μας ἀγῶνος.

Ἡ δικήν μας εὐθύνη—τὸ ξέρομε πολὺν καλὰ—δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιτελειώσῃ μετὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ καλλιτεχνικοῦ μας προσωπικοῦ, ἀλλ' ἀπεναντίας ἀπ' αὐτὴν ἴσα-ἴσα ἀρχίζει. Τὴν ἀναλαμβάνομε ὁμοῦς ἀνεργαίαν ἀπέναντι ὄλων ἐκείνων πρὸς τοὺς ὁποίους χρεωστοῦμε νὰ λογοδοτήσωμε. Καὶ ἔχομε κάθε

δικαίωμα να τὸ βροντοφωνήσωμε αὐτὸ πρὸς ὅλες τὶς κατευθύνσεις, ἐπειδὴ τὴν ἐκλογὴν μας τὴν ἐστηρίξαμε ἀποκλειστικὰ καὶ μόνον ἐπὶ τὴν πραγματικὰς ἀνάγκης τοῦ καλλιτεχνικοῦ μας προγράμματος καὶ στὶς ἀπατήσεις τοῦ καθωρισμένου σχετικῶς δραματολογίου μας. Δὲν λογυρίζομαι βέβαια ὅτι θὰ ἦτο ποτὲ δυνατόν νὰ εὐρεθοῦν ὅλοι, οἱ καλῆς τοῦλάχιστον πίστεως τιμηταὶ τοῦ ἔργου μας, σύμφωνοι πέρα καὶ πέρα γιὰ τὴν ἐκλογὴν μας ἔμεις πρῶτοι ἀναγνωρίζομε ὅτι, ἂν μᾶς ἐπέτρεπαν τὰ οικονομικὰ μας μέσα, καὶ τριπλάσιος ἴσως κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν τοῦ ὅπως καὶ εἰς ἄλλα βαλκανικὰ κράτη, θὰ ἠμποροῦσε νὰ καταρτισθῇ ὁ θίασός μας, χωρὶς γι' αὐτὸ νὰ χάσῃ πολὺ τὴν καλλιτεχνικὴν του ἀριότητα. Ἀλλὰ δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον ἔχει καὶ πῶς ξεχωριστὴ σημασία ἡ δική σας ἡ προτίμησις, ὡς τριδιπλο ἀποστάλλαγμα τῆς περὶ εὐσυνείδητης καὶ μελετημένης ἐπιλογῆς.

Μὰ γιὰ τὸν ἴδιον πάλι λόγον, τριδιπλῆς καὶ παραπάνω ἀκόμη, εἶναι οἱ ὑποχρεώσεις, ποὺ ἀναλαμβάνετε ἀπέναντι τοῦ Ἑθνικοῦ Θεάτρου καὶ τοῦ μέλλοντός του. Δὲ θὰ ἤθελα οὐτε νὰ τὸ θίξω κἂν σήμερον αὐτὸ τὸ ζήτημα τῶν ὑποχρεώσεων. Σὲ λίγο θὰ σᾶς ἀναγνωσθῇ καὶ θὰ σᾶς μοιρασθῇ κατόπιν ὁ ἐσωτερικὸς μας κανονισμὸς, ποὺ μαζὶ με τὸν ἐπίσημον Ὄργανισμὸν τῆς διοικήσεως καὶ τὸ ἰδρυτικὸν τοῦ Ἑθνικοῦ μας Θεάτρου Νόμον ἀποτελεῖ τὴν γραπτὴν νομοθεσίαν, ποὺ τὴν ἐπιβάλλει παγκοίνως ἀναγνωρισμένη ἀνάγκη. Ὑπεράνω ὅμως αὐτῆς τῆς γραπτῆς νομοθεσίας ὑπάρχει ὁ ἄγραφος Νόμος, ποὺ ὁ ἰδικός μας ὁ θεὸς, ὁ θεὸς τῆς τέχνης, τὸν ἔχει χαραῖξει με πύρινα γράμματα μέσα στὴν ψυχὴν τῶν πιστῶν του. Αὐτὸν τὸν ἄγραφον Νόμον, τὴν πίστην τὴν ἀφοσίωσιν καὶ τὸν φανατισμὸν γιὰ τὰ ἀνώτερα ἰδανικὰ τῆς σκηникῆς τέχνης, ἔχομε τὴν βεβαιότητα ὅτι ἐξεχωρίσαμε, μαζὶ με τὶς ἄλλας ἐπαγγελματικὰς ἀδεξιότητες, μέσα στὴν ψυχὴν ὅλων σας. Μὲ αὐτὴ τὴν βεβαιότητα πιστεύομε πῶς ποτὲ δὲ θὰ βρεθῇ στὴν ἀνάγκη ἡ Διεύθυνσις τοῦ Ἑθνικοῦ Θεάτρου νὰ καταρύγῃ στὴν ἐξάσκησιν τῆς πειθαρχικῆς ἐξουσίας, ποὺ τῆς χορηγεῖ ὁ Νόμος, καὶ ποὺ θὰ ἦτο μόλα ταῦτα ὑποχρεωμένη, σὲ μιὰ τέτοια ἀπίθανη περίπτωσιν, νὰ τὸν ἐφαρμόσῃ με ὅλην τὴν ἀποφασιστικὴν καὶ με ὅλην τὴν σκληρότητα ποὺ θάπατατοῦσε τὸ συμφέρον τοῦ συνόλου. Διότι εἶναι ἀπτονόητον, πῶς μόνον διὰν ἐπικρατήσῃ πέρα καὶ πέρα ἡ ἰδέα τοῦ συνόλου καὶ ἡ ἀγόγγυστη ὑποταγὴ σ' αὐτὴν κάθε ὑπερτροφικὸν ἄτομισμὸν, τότε μόνον μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ ἐξηραλισμένη ἡ ἐπιτυχία μιᾶς κοινῆς προσπάθειάς ὅπως εἶναι ἡ δική μας.

Δὲν νομίζω ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπεκταθῶ, ὅσο γιὰ σήμερον σὲ ἄλλες λεπτομέρειας ποὺ θάχομε πάντα τὸν καιρὸν στὶς καθημερινὰς μας συνεργασίας νὰντικρύσομε, γιὰ νὰ συμπληρωθῇ στὴ συνείδησίν μας ἡ τέλεια ἀφομοίωσις καὶ τῶν τελευταίων στοιχείων ἐνὸς ἀκριβῶς καθωρισμένου καλλιτεχνικοῦ προγράμματος.

Μὲ τὴν ἀπόλυτη πεποίθησιν ὅτι κατερχόμεθα εἰς τὸν κοινὸν αὐτὸν ἀγῶνα, ἀκλόνητα ἀποφασισμένοι νὰ νικήσωμε, σὰς εὐχομαι ἅπ' ὅλην μου τὴν καρδίαν «τὴν ὥρα τὴν καλὴν καὶ τὴν εὐλογημένην!»

Μετὰ τὸν λόγον τοῦ κ. Γρυπάρη ὁ διευθυντὴς τῆς σκηникῆς κ. Π. Καλογερίκος ἀνέγνωσε πρὸς τοὺς ἠθοποιούς τὸν ἐσωτερικὸν κανονισμὸν.